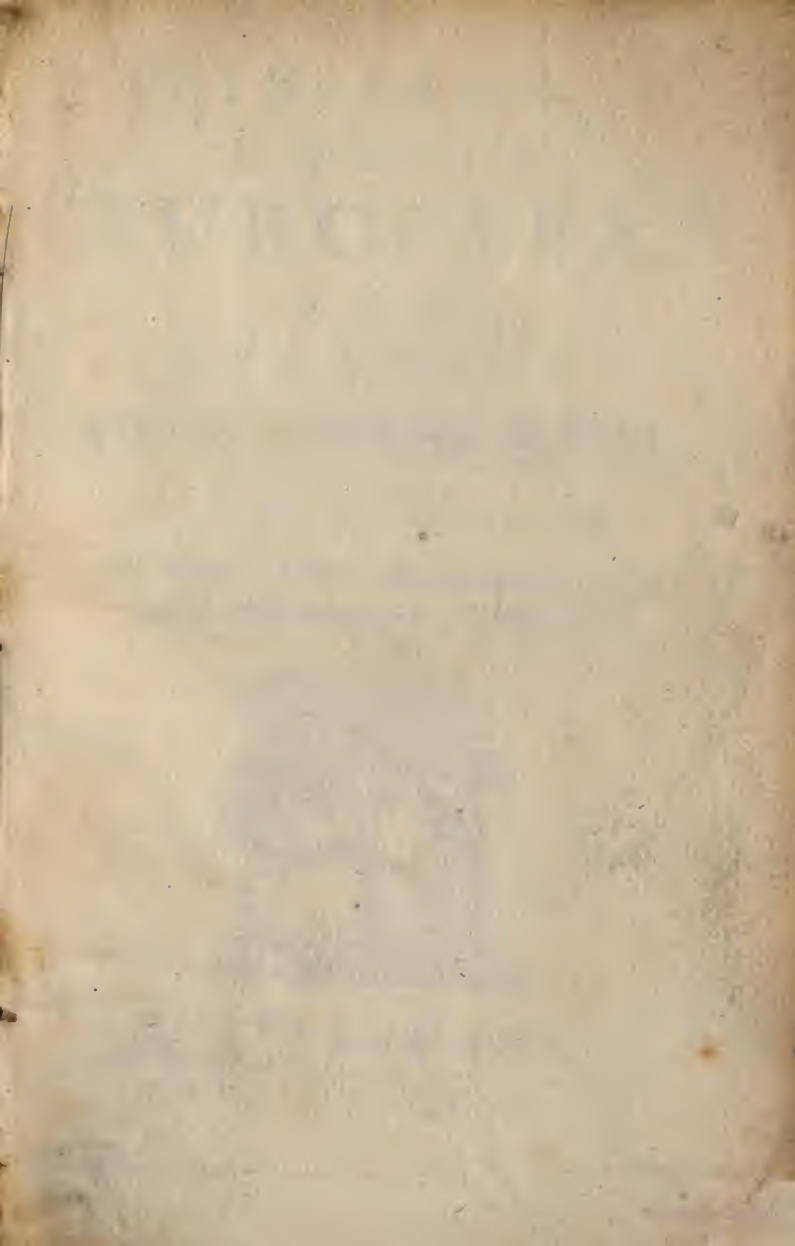

P. o. lat.

1678

C

PETRI FRANCII
LAURUS
EUROPÆA,
S. E U
CELBRES
CHRISTIANORUM
DE TURGIS VICTORIAE.

*Accedunt breves Annotatiunculæ in
usum commodumque Legentium.*

AMSTELODAMI,

CIO IO CLXXXVII

PETRI FRANCHI
LAURUS
EUROPAEA
7 E F
G E L E B R E S
CHRISTIANORUM
IN TURBIS VICTORIAE

Christus in Turbis Victoriae
Johann Conradus Franchi

Bayerische
Staatsbibliothek
München

BIBL
MÜNCHEN

07/92/372

BIBLIOTHECA
BUDA
HANC, IMPERATOR MAGNE, TIBI, HANC TIBI,

POLONE, VOBIS HANC, VENETI PATRES,

NECTITQUE SUSPENDITQUE LAURUM

AMSTELIA SATUS URBE VATES.

HAAR IMPERATOR MACHT IHR HANDE TIR

POLONE; VOIR HANC. VENNETI PATRES

WETTIGUE SUPREMOQUE LAUREN

ASTORIA SITES CASE WATER

PETRI FRANCII

BUDA

EXPUGNATA.

O Digna Flacco, dignaque Pindaro!
O digna Phœbo! qua neque pulchrior
Pulchra illa, quæ gemmis & auro
In mediis Lyra fulget astris:

Vicina seu te Pannoniæ juga,
Lenive labens murmure Vistula,
Seu Romuli colles, & alma
Ausoniæ tenet ora terræ:

Sive in beatis Elyfii jugis,
Aut, propter undas Eridani, pias
Solaris umbras, & vetustos
Æquiparas fidibus poëtas:

Quacunque pendes arbore, quos habes
Relinque campos, linque Nemus pium,
Tibrimque, Sarmatasque montes,
Casimiri Lyra Sarbievî.

6 PETRI FRANCII

Te poscit omnis Dacia, Dalmata

Te poscit omnis, te Lithuania:

Te Bessus ipse, te Gelonus

Cæsareis modo fractus armis.

Intende chordas: & fide, qua prius,

Gentis pudendam Bistonix fugam,

Thracasque devictos, & arma

Austriacis cane fixa templis.

Audisne? chordas nempe petit tuas

Cantata chordis quæ toties tuis:

Te victa poscit Thracia: polcunt

Pannonicæ tua fila palmæ.

Assume magnos, o bona, spiritus,

Et Martiali carmine classicum

Ordire, sublimique cantu

Cæsareum memora triumphum.

Vallata magni Cæsaris agmine,

Illustre regni Pannonici caput,

Nunc Threca, nunc Germana, belli

Alea ludibriumque Buda;

Post mille belli fulmina, Thraciæ

Crudele gentis servitium pati

Ultra recusavit, luposque

Magnanimo laceravit ore.

Cedit

BUDA EXPUGNATA 7

Cedit furori Cæsaris inclyti,
Germana nec jam sustinet agmina
Invicta quondam: cedit ecce
Illa Tuis, Leopolde, turmis.

Iö Triumphe! Diffugiunt Getæ:
Invicta Budæ mœnia corruunt,
Et pæne jam captæ pudorem
Clade sua reparant Viennæ.

Urbem obsidebat Cæsaream Getes,
Totaque belli mole patentibus
Hinc inde campis explicabat
Odrysus sua signa miles.

Haud Cæsar illud dedecus, haud tulit
Germana pubes: advolat Imperi
Vis omnis, Augustosque lenta
Liberat obsidione muros.

Dant terga retro Bistones, horridi
Dant terga Bessi. Dira perit cohors,
Pars amne, pars ferro: cruore
Terra rubet, rubet unda, Thraco.

Accensus ista Cæsar adorea
Bellum Hungarorum finibus, & tibi
Inferre molitur, Gelono
Heu nimium populata bello!

8 PETRI FRANCHII

Tellure lectis Austriaca viris,
Mavorte claris Auxiliariis

Budam coronat Cæsar: omnes

Obsidio premit arcta portas.

Ad signa magni conveniunt ducis,

Quicumque flumen Danubium bibunt,

Quicumque Rhenum; qui Visurgim,

Qui gelidum procul haurit Albim:

Quicumque filvis Hercyniis latent;

Quicumque ponti litora Baltici

Tuentur, & late remotas

Oceani speculantur undas.

Idem urget omnes ardor, & intimas

Urit medullas: ira eadem necem

Et arma spirantes, ad arma,

In mediam vocat usque mortem;

Ultraque fati limen, & ultimam

Sese ipsa stagni ripam Acherontii

Extendit, Edonosque stricto

Insequitur violenta ferro.

Obversa telis tela, viris viri:

Obversa pilis pila minantibus:

Tormenta tormentis: globorum

Vulnificos rotat æthra nimbos.

BUDA EXPUGNATA. 9

Est Terror illic, & Pavor, & Metus,
Cædesque, Stragesque, & Furor, & Dolor.
Per summa murorum, per omnem
It Rabies animosa campum.

Non plura cœlo fulmina decidunt:
Non tot tonitrus æthere turbido
Exaudiuntur, perque campos
Aeriæ dominantur aulæ:

Non talis Hæmum verberat, aut Athoni;
Hiberna grando; nec gravior polo
Demissa tempestas ab alto,
Æquoreas inimicat undas.

Fallor? Furentes an sua vincula
Rupere Venti? Num reboat suo
De ponté Salmonæus? Ferine
Bella movent iterum Gigantes?

Non fallor: imo terrificum solo
Agmen Gigantum nascitur. O Pater,
O iuste Vindex, surge tandem,
Surge, gravi metuende telo:

Audimur: alto devolat æthere
Alata virgo, ridet & aureo
Serena vultu, Cæsarisque
Haud dubiis super arma victrix

10 PETRI FRANCHII

Se librat alis. Dextera lauream,
Sinistra palmam gestat, & inclytum
De gente Bastarna triumphum
Austriacis modo spondet armis.

Multus Corallis hinc metus additus:
Spes multa, nostris. Pugnat alacrior
Jam quisque: jam muro potitur.
Ex oculo micat ignis omni.

Sic tauriformis Danubius, suo
Jam major alveo, finitimos procul
Inundat agros, & remotis
Diluvium minitatur arvis,

Suisque campos, & pecora, & domos
Involvit undis: sic leo fortior
Depascit imbelles juvencos;
Sic pavidæ aquilæ columbas,

Bis scandit urbis mœnia, bis retro
Cassis repulsus viribus, haud suis
Desperat armis, tertiamque
De domita petit urbe palmam

Furore multo percitus, & gravis
Amore prædæ miles. In arduas
Jam scandit arces: occupata
Jam profugos fugat Arce Thracas.

BUDA EXPUGNATA. II

Pars usque stricto pugnat acinace:

Pars, alba summis linthea turribus

Suspendit, exposcitque vitam

Supplicibus, sine cæde, palmis,

Frustra: cruentis ictibus obvii

Cadunt Geloni: demetit omnia,

Sternitque; nec parcit tenellis

Conjugibus puerisque miles.

Incendit urbem Barbarus. Ignibus

Quodcunque restat depopulantibus

Subsidit omnis; jamque nomen,

Jamque suum sibi Buda bustum est.

Jacet ruinis obruta propriis,

Ocellus quæ Pannonicæ, domus

Heu ante Musarum, cruenti

Nunciodium spoliūque belli.

Pars magna letho Sauromatum dati:

Pars magna capti: cætera, prælii

Pugnæque spectatrix, aperto

Consuluit sibi turba campo.

Io Triumphæ! plus vice simplici

Io Triumphæ! plus vice simplici

Mavorte Germano subacti

Turpè cadunt fugiuntque Bessi.

Quem;

12 PETRI FRANCII

Quem, Musa, primum? quem fidibus tuis
Dices secundum? Tène canam prius,
Invictæ Cæsar, & superbas
Austriadum memorabo palmas?

Tu Marte Thracas sternis, & inclytum
De gente victa, maxime Cæsarum,
Ducis triumphum, jamque partis
Accumulas, Leopolde, lauris

Lauros recentes. Te pavidi tremunt
Horrentque Bessi: Te fugiunt Dahæ;
Nec ferre Romanas volucres
Bistoniæ potuere Lunæ.

An te Camœna commemorem mea,
Virtute magno proxime Cæsaris,
Insigne momentum triumphis
Lottharidum generose Princeps?

Tu ductor ingens Agminis: arduas
Tu scandis arces: tu fugientibus
Insistis, & fractos citatis
Frangis equis, equitumque turmis.

An te triumphis inclyte bellicis,
Manu valentum grande decus Ducum,
O ductor invictæ catervæ,
O Bayaræ decus omne turmæ?

BUDA EXPUGNATA. 13

Relinquis ultro Tu Bavaros; Tuas
Tu linquis urbes, Cæsaris ut domos
Tuteris; & latè timendum
Agmen agis, validum agmen ipse.

An te, decoro pulvere sordidum,
O Scherffebergi? Tu bene copias
Conjungis: injecta furentem
Tu cohibes fluvium catena.

Num Brandeburgi fulmineam manum?
Bello potentem num Neoburgium?
Num te, Sereni, Marte clarum
Cæsareo Venetoque nomen?

Souci cohortes, an Coniseggii
Canto? Comerci, vel Veteranii?
Turmamné Capraræ ferocem, an
Magnanimi cano Buthiani?

An te, valentum gloria militum,
Invisce Princeps, cui decus inclytum,
Fatale cui nomen Gelonis
Marte potens dat habere Croja?

An te, cohortis fama Ligusticæ,
Decus tuorum, Spinola; mœnibus
Dejecte de summis, novaque
Morte tua viduate lauro?

An

14 PETRIFRANCII

Inviſta bello pectora, quo canam,
Vos ore? Centum guttura ſi mihi,
Centumque linguas detis, æque
Ære tubas lituoſque centum,

Nondum valerem vos ego debitis
Inferre cœlo laudibus. Officit
Laudique virtutique veſtræ
Magnificæ nitor ipſe palmæ.

Putes feroces, quot videas viros,
Videre Martes. Ille manu Ducem
Obtruncat in muris Gelonum:
Hic media capit Arce victor.

Parte hic ſiniſtrâ mœnia, dexterâ
Conſcendit alter: ſigna alius ſuis
Derepta pinnis portat: ille
Finitimum ſpeculatur hoſtem.

Quis credat? Urbis mœnia dirui,
Flammis peruri, cuncta rapi, palam
Spectat Gelonus, ſpectat omnis
Sithonii legio Tyranni.

Dux ipſe retro ſigna movet ſua,
Et indecorâ carpit iter fugâ,
Per plana camporum, per undas,
Aërios ſuper uſque montes.

BUDA EXPUGNATA. 15

Gaudete, Gentes: Occidit, occidit
Communis hostis. Mordet humum ferox
Gelonus, ingentique clade
Odrysiæ cecidere turmæ.

Audit triumphum Cæsaris Inclytum
Latina tellus, audit Iberia;
Camposque Victorem per omnes
Hercyniæ sonat aura silvæ.

Applaudit almæ Lechus adorem,
Volvitque longos Vistula vortices,
Dravusque, Tibiscusque, & omni
Ister aqua. Tibi, Cæsar, omnis

Applaudit Istri ripa binominis:
Te narrat omnes per populos, suo
Qua fonte prolapsus, sub undas
Caucasei tegit ora ponti.

Horrescit ingens Pontus, & omnibus
Pallefcit undis. Fluctibus asperis
Assurgit Ægæum: pavore
In gelidos fugit Hebrus ortus.

Abscondit atrum nube cava caput
Metu paventum Luna Othomannidum,
Cornuque diffracto videri
Bosporeo negat ægra mundo.

16 PETRIFRANCII

Latè nivofum quaffat Athos jugum,
Hæmiquæ cautes, & Rhodopes, tremunt,
Turresque Byzantî: fupérbo
Vertice Thræicii Tyranni

Nutat tiaras. Non caput Auftriæ,
Romana jam non Barbarus agmina
Bello lacefflet. jam Gelonis,
Jamque fuo timet ipfe regno.

Hac Cæfar urget jam domitos Dahæ:
Illa, Polonus: parte alia ferox
Jam fæpe divictos per undas
Aggregitur Venetus Corallo.

Ite, ite Gentes: ite citis equûm
Turmis: catervis ite pedestribus:
Ite, ite remis, ite velis:
Ite mari fimul, ite terra.

Veftrum, rebelles cedere Concanos:
Veftrum, Tyrannum pellere Thracium:
Veftrum, triumphatis paternum
Imperium reparare Grajis.

Mille Hadriano confpicio mari
Movere remos, & fonitu falum
Pulfare longo: mille vela,
Iónio volitare ponto,

Aflu-

BUDA EXPUGNATA. 17

Assumit iras Hadriacum novas:

Accendit undas Iönium suas.

En fervet Ægæum carinis,

En Siculum Libycumque, multis.

Ite, ite: Tellus vos Epidauria

Invitat; arces vos Agamemnonis,

Argosque, & invictæ Mycenæ:

Litore vos gemino Corinthus,

Vos omnis ultro poscit Achaïa;

Vos blanda tellus Thessaliæ vocat;

Vos poscit Epiros, valentum

Quadrupedum generosa mater;

Vos strenuorum Sparta parens virum;

Ad bella nati vos Salaminii;

Fortesque Thebani; novisque

Gens Macetum stimolata palmis:

Vos, vos Athenæ, clara Aganippidum

Phœbique sedes, vos Helicon vocat,

Bicepsque Parnassus, suaque

Jam profugæ regione Musæ.

Ite, ite, virtus quo vocat, & novas

Dudum paratis addite laureas,

Phœbique Mavortisque clara

Fronda comas redimite vestras.

18 PETRI FRANCHII

Frondosa vobis proxima porrigunt
Arbusta Tempe. Pergite, pergite,
Tristesque marcentesque luctu
Hæmonias animate lauros.

Auditis? an me decipit, & sua
Incogitantem ludit imagine
Jucundus error? perque Grajos,
Et veteres rapit ardor artes?

Non, non: Achivûm litora jam pede
Pressistis ipsi: jam mare puppibus
Stravistis Ægaum: recurvam
Jam legitis, Veneti, Maleam.

Ite, ite porro: Jam Pelopis domus
Se tota vobis dedet, & insulam
Submittet omnem, Græciæque
Pandet iter breve subjugandæ.

Ite, ite: functi morte vocant viri.
Vos umbra Atridæ; vos Telamonii,
Pyrrhique, Alexandrique manes;
Æacidæ vocat umbra magni:

Et qui per urbes errat Achaicas,
Inultus, ardens, bis cupidus mori,
Dux Castriotus, nomen ingens,
Attonito grave nomen Hebro.

Ite,

BUDA EXPUGNATA. 19

Ite, ite: vestram poscit opem Rhodes,
Androsque Nakosque, & Cyprus, & Paros,
Totoque disjectæ profundo
Cyclades, indociles moveri:

Vos ore magno flagitat urbibus
Exuta centum, gestit & asseri,
Vobisque reddi, clara divum
Creta domus, tumultusque Creta.

Ite, ite, Longè vos vocat inclyti
Parens Achillei: vos mare Thracium;
Vos Troja, vos litus propinquum;
Vos Afræ Phrygiæque bustum.

Ite, ite fortes, & mare barbarum,
Hellenque vinclis stringite ferreis:
Ite, ite victores, & altos
Dardanidum renovate muros.

Errone demens? an video truces,
Afro orbe pullos, atque Asio, Getas?
Sacroque devinctos duello
Christiadas properare rursum

Ad arma Reges? Ite faventibus
Cœloque ventoque, & Libyes solum,
Threcique regnatam Tyranno
Marte Asiam revocate pulchro.

Vos poscit Hermus, vos dubius viæ
 Mæander : omni vos vocat agmine
 Et Tigris, Euphratesque, & ingens
 Ille sacræ moderator undæ.

Vos poscit Hermon, vos Libani juga,
 Cedrique longis, atque Oleæ, comis:
 Vos Thure, vos Myrrha feraces
 Arabiæ Syriæque silvæ.

Vos Sancta tellus: illa parentibus
 Calcata primis; illa Dei pede
 Plantisque calcata; cruore
 Illa Dei madefacta tellus.

Ite, ite: Turres vos Solymæ vocant;
 Vos pronus alto monte vocat Sion;
 Deique nascentis tenellæ,
 Betlemidum juga sacra, cunæ.

Ite, ite: gentem pellite barbaram
 Sione toto, pellite collibus
 Betles, Palæstinis superbos
 Pellite litoribus Corallos.

Ite, ite: fædis solvite vinculis
 Dei sepulchrum: figite vertice
 Super sacrato signa Thracum;
 Longa pii monumenta belli.

Ite,

BUDA EXPUGNATA. 21

Ite, ite: vobis nutrit Iordanis
Palmeta campis terra patentibus:
Laureta, Daphne. Tota vestris
Serta ligat regio capillis.

Ite, ite: vinclum temporibus duplex
Aptate vestris. Vincite, vincite
Thracasque Bessosque, & Gelono
Eripite imperium Tyranno.

O, qui gubernas nubibus arduis,
Nutuque terram concutis & polum,
Bellumque bellantumque curas
Imperio moderaris æquo:

Tu militares dirige copias;
Tu bellicosos duc, Genitor, Duces;
Duxque esto nobis ipse; nostris
Ipse præi, Pater alme, signis:

Tu, Tu feroces sterne manu Getas,
Tibique caris exige finibus:
Tu libera Europam cruentis,
Tu Libyen Asiamque, monstres.

F I N I S.

PETRI FRANCII
 POLONORUM
 VICTORIA.

AUdivit Orbis verba, reor, mea,
 AUdivit Æther. Thracia mutua
 Ad arma concurrere Gentes,
 Auspicio Superum secundo.

Sub mole belli Pannonicum gemit,
 Gemit propinquum Moldaviae solum:
 Gemunt fatigatae procellae
 Hadriaco, Ionioque toto.

Sternit superbos dux Venetus Getas:
 Parat recentes Caesar adoras:
 Adepta Victori Polono
 Sarmatico nova palma bello.

Spargit triumphum per populos novum
 Vectus quadrigis Rumor eburneis,
 Cunctasque terrarum per oras
 Thraciam sonat æthra laurum.

Vix-

POLONORUM VICTORIA. 23

Vixdum sagaci lumine viderat
Passim vagantes limite proximo
Thracum catervas bellicosus
Sarmaticæ Moderator oræ,

Cum strenuorum corpore de virum
Manu valentes Regius impetus
Egit Polonorum phalangas,
Et veteres per aperta turmas,

In gentis agmen Tartaricæ, sua
Cohorte vulsum proximioribus
Qua stabat arvis, separata
Finitimi regione campi.

Cædit feroces Sarmata Sarmatas,
Primoque Thracas diruit impetu
Polonus. Europæa virtus
Sauromatas necat Asiános.

Cadunt virorum millia bis duo,
Premitque mēto turpe solum Getes;
Premit Gelonus: interemptis
Flava Tyræ rubet unda Bessis.

Ast agmen ipsum victor, & hosticas
Omni suorum robore copias
Regnator invadit Polonus,
Et subito necopina ferro

In barbarorum tergora militum
Sævit cruentus, cunctaque fulminis

De more prosterbens propinqua
Funeribus tegit arva multis,

Aut, ut fugaces æthere ab arduo
Agit volucres litus ad ultimum

Ales Tonantis, Marte fractos
Moldavicis fugat ultor arvis.

Ardore Regis concita fervidi
Ardore pugnat tota cohors novo,

Ducesque militesque præbent
Quilque animi documenta magni.

Virtute cunctis prænitet aureum
Illud iuventæ sidus amabilis,

Ut Luna stellis, eminetque
Ante alios Iacobus omnes,

Adversa sese mergit in agmina,
Suaque multos ipse capit manu,

Prædamque captivosque magno
Grande refert spolium Parenti,

Gnatus Parentis signa premit sui,
Et nunc rebelles ense ferit Getas,

Cæditque prostermitque, longo
Nunc Geticas fugat ense turmas,

POLONORUM VICTORIA. 25

Decem Scytharum millia septies,
Vicena gentis millia Thraciæ
Ultoris occumbunt timendâ
Sarmatici, fugiuntve, dextrâ.

Deserta tendit per nemora oblitus
Jam non equino sanguine Concanus,
Fugitque victorem Polonum
Præpetibus vaga turba plantis.

Tingunt cruentum cæde sua solum,
Multoque diri sanguine Tartari
Pascuntque nutriuntque latè
Moldavicos Valachosque campos.

Species per agros sparsa Valachios
Invisa gentis funera barbaræ,
Et, montis in morem supini,
Innumeros morientum acervos.

Salve, Poloni gloria nominis,
Bello valentum gloria Principum:
Salve, Deorum cura; Martis
Progenies animosa, salve.

Quæ terra partam nescit adoream?
Quæ non triumphum, Jane, canit Tuum?
Quæ non triumphat ipsa? quæ non
Pro meritis Tibi læta tantis

Applaudit ultro? Jam Tibi, jam Tuos
Pacata gaudet Marte Podolia:

Victore Te gaudent beati

Moldavici Valachique campi,

Tibiscus, omni jam suus alveo,

Sub signa, Princeps, lenè fluit Tua,

Savusque Dravusque, & quieta

Danubius, modò victor, unda.

Descendit alto Vistula Carpato:

Prorumpit imo fonte Borysthenes,

Tyrasque, Patiscusque, & antris

Pina suis, vitreusque Duna.

Omnis triumphos unda sonat Tuos,

Narratque terris Te popularibus,

Narrat remotis, dividitque

Vorticibus Tua regna longis.

Plausu Tuorum, qua patet, amnium

Respondet æquor. Te mare Balticum,

Te pontus Euxinus, sonora

Te Tanais fremit unda ripa.

Te pronus altis Hungarus è jugis,

Te cæde læti Livones, inclyti

Te Lithuani, Te Borussi,

Te gelidi plaga vasta mundi:

Te

POLONORUM VICTORIA. 27

Te militaris rura Croatiae,
Te bellicosae rura Moraviae,
Te Marte gaudentes Bohemi,
Te validi, duce Te, Poloni:

Te Rhætus, & Te Vindelicus minax,
Te Dacus asper, Dalmata Te ferox,
Te Panno, Te latè potentem
Illyricus veneratur orbis.

Audit triumphos Illyricum Tuos;
Audit propinquis Hadria fluctibus:
Utrumque per litus Polonas
Euganea stupet ora palmas.

Surgit profundo Tiberis ab alveo,
Tibique partæ plaudit adorea,
Narratque divulgatque longè
Mæonio Tua bella ponto.

Flavente crinem cinctus arundine
Attollit imo cornua de vado,
Fluctusque volvit grandiores
Undisoni moderator Istri.

Gaudet paratis Te duce laureis
Spectata palmis Austria pluribus,
Victorque Victorem salutat
Ipse sua procul urbe Cæsar.

Tollit superbas æthera in arduum
 Viennæ turres, illa Tuis modo
 Asserta turmis, vindicata
 Illa Tuâ modo, Jane, dextrâ.

Tu, Marte clarus, Marticolam fugas
 Utraque ripa Danubii Geten,
 Totaque dispellis minaces
 Austriadum regione Bessos.

In bella natus Thracia Tu puer
 Ferocientis margine Vistulæ
 Diros repressisti Gelonos
 Jam tenero gravis hostis ævo.

Ætate crevit cum tenera vigor:
 Crevere palmæ; famaue, & imperi
 Dispersa Majestas Poloni
 In Getici latus omne mundi.

Heroa virtus ut Tua publicis
 Admota primum rebus, & auro
 Regale cum sceptro verendam
 Implicuit diadema frontem,

Movere totis ardua culmina
 Pangæa silvis: limite proximo,
 Timore cognato solutis
 Delicuit Rhodope pruinis:

Erexit

POLONORUM VICTORIA. 29

Erexit undas ipse metu suas
Muscosus undæ Strymoniaë pater;
Pontoque demersit propinquo
Attonitâ caput Hebrus unda:

Aufugit omni Luna procul polo,
Frustraque poscens fratris opem sui
Subsedit Ægæas sub undas
Dividuo pudibunda cornu.

Tu stringis arctâ Strymona compede,
Frangisque Lunæ cornua Thraciæ:
Tu nectis invisis Corallis,
Tu trepido nova vincla Ponto.

Tu Marte pulcher, robore tu potens;
Tu Christiani nominis, & Tui
Polone regni liberator;
Tu Getici domitor Tyranni.

Tu clara præbes militibus Tuis
Exempla, Princeps. Milite Te Tua,
Per tela, per flammæ, per ipsam
Turba ruit furibundâ mortem.

Tu bella, regni finibus è Tui,
Quò nemo Regum, nemo ducum, prior
Ivit Polonorum, catervâ
Quadrupedum peditumque magnâ,

Lon.

Longinqua pugnās. Tu scatebras suis
 Educis antris, deficientibus
 Per sicca lymphis, & latentes
 Ipse cavas aperisque fontes.

Tu dura Gnatum bella doces Tuum,
 Doces laborem militiæ gravem,
 Formasque præclaras in artes
 Dis genitam, duce Patre, Prolem.

Sic bellicosum finxit Iäson
 Bellator Æson: sic genitor suum
 Peleus Achillem: sic Iulum
 Matre Dea generatus Heros.

Sic laude clarum, bella per omnia,
 Decus priorum, rex Macedo, ducum,
 Duxitque, Pellæumque primis
 Erudit juvenem sub armis.

Dudum æquat illum nomine, mox manu,
 Ætate Fratri, non animis, minor,
 Princeps Alexander, Patremque
 Jam sequitur, sequiturque Fratrem.

Uterque, Patri mox similes suo,
 Virtute Gnatus Te referet Tuus,
 Tecumque mirantum per ora,
 Per populos volitabit omnes.

POLONORUM VICTORIA. 31

Clamore magno Te populi sonant,
Unoque palmas ore canunt Tuas.

Te nostra, Te præsens honorat;
Te veniens memorabit ætas.

Pars Te Vetustis esse putant parem;
Pars anteponunt: hi ducibus ducem

Ævi hujus exæquant, & ipsi
Æquiparant simulantque Marti.

Illustriores nec titulos dñum
Vexit petitor velleris aurei;

Majore nec fama superbit
Iliacæ populator arcis.

Non plura bello prælia Dardanus
Pugnâvit heros: pluribus aut graves

Palmis reportavit triumphos
Memnonii tremor ille mundi.

Immaniores non domuit feras
Invicta patris progenies Jovis,

Nec monstra submittere quondam
Herculeæ graviora palmæ.

Et Tu feroci monstra necas manu,
Formidolosus Thracibus Hercules.

Tu victor, humano cruore
Tu madidi Diomedis ultor,

Ista

Ista repletos regis equos dape
 Ad sueta cogis pabula: Tu genu,
 Furentis antiquum furorem,
 Threïcii refecas Lycurgi.

Te Scipionem Roma vetus suum:
 Gens Mithridatem Pontica: Martii
 Pyrrhum Pelasgi: bellicosa
 Hannibalem Libye ferocem:

Bello valentem Te Carolum vocat
 Germana tellus: Gallia te suum
 Appellat Henricum: Gradivo
 Progenitum Sueones Adolphum.

Te Tamrelanum, cæde gravem, Getes;
 Te Scandrebegum; fulmina Thracii
 Horrenda belli: Te Gelonæ
 Perniciem excidiumque terræ.

Tu militari robore Tartaros,
 Tu Marte dirum Moldavico Geten
 Exscindis, Edonamque cogis
 Sarmatiæ juga ferre gentem.

Valente Lunæ cornua Tu manu
 Frangis Gelonæ: cornua maximus
 Infregit Alcides ut olim
 Indomitis Acheloa palmis.

Descen-

POLONORUM VICTORIA. 33

Descendit alto Luna tremens polo,
Tuæque, Princeps, ad sonitum tubæ,
Ceum carmine extantata, mergit
Bosporeo trepida ora ponto.

Nil æra profunt auxiliaria,
Vanæque voces: æthere jam suo
Deducta, jam verè laborans,
Sola timet Tua, Victor, æra.

Te celsa motis Ismara rupibus;
Te cana latè Sithoniæ jura;
Te rura Byzantina, Thracum
Te profugo pavet aula Bessæ.

O triste diris exitium Getis!
O grande terris præsidium Tuis!
O caussa, momentumque magnum
Expliciti per acuta belli!

O strenuorum ductor Iazygum!
O Jagelonum ductor, & inclytum
Sidus Lechææ gentis, ingens
Parrhasii Cynosura cœli!

Tu parte cœli fidereâ polo
Nitebis olim lucidus aureo,
Auro coronatus superno,
Æthereo redimitus ostro.

34 PETR. FRANC. POL. VICT.

Inter beatos ætheris auri
Tu stabis ignes, Arctophylax novus,
Telluris Arctoæ, & nivosi
Cura vigil, columenque, mundi.

Tu, falce Perseus terribili, polo
Micabis alto: Tu trepidos procul
Terrebis Orion Gelonos,
Fulmineo metuendus ense.

Te fidus ignes ætheris ardui
Colent minores. Supplice Te genu
Adorat Alcides, & ultro
Ipse suum Tibi cedit astrum.

Te Thraca summo Luna videns polo,
Pallefcet omnis; cornua contrahet;
Tuosque contemplata vultus
Aërio teget ora velo.

F I N I S.

PETRI FRANCHI
VICTORIAE
CAESARIANAE
ACCESSIO.

Quis ô ; quis æstro me stimulat novo
Phœbus ? Quis altas Dædalus in vias,
Perseusve, Pegasusve, fuetas
Ire polo mihi præbet alas ?

Adeste pennis ocyus omnibus,
Et Dædaleo cautius Icaro
Tergoque dereptum pedique
Cedite remigium volanti.

Negatis ? alas Fama dabit suas.
Tellure segnis quid moror ? Armiger
Jovisque Cæsarisque remos
Ecce suos mihi pandit ales.

Jam jam nitenti, dum loquor, alite
Immutor omnis : jam mihi decidunt
Per crura pelles : jam supernæ
Terga tegunt humerosque plumæ.

36 PETRI FRANCHII

Libet, relicto, tollere me, solo,
 Urbesque camposque, & populos procul,
 Montesque, subjectasque nubes,
 Non humili superare nisu.

Libet, triumphos Cæsaris, & Virum
 Spectare palmas Auxiliarium,
 Belloque decerptas Gelono
 Aufriadum numerare lauros.

Subite, Venti; meque per aëra,
 Latique campos ætheris arduos,
 Raptate sublimem, poloque
 Vestra meum regat aura cursum.

Parent: In altum jam levor aëra,
 Non ante visas jam video domos,
 Rhenumque Mænumque, & rubentem
 Thræicia Scythicaque cæde

Contemplor Istrum, sanguine plurimo
 Quà spumat amnis, multaque barbaræ
 Truncata gentis membra, multa
 Tela virum, clypeosque, volvit.

Hic Pavaræos, hic Lotharingios
 Pulchris in armis conspicio Duces
 Fulgere latè, dirutamque
 Marte suo renovare Budam.

Hic

VICTOR. CAES. ACCES. 37

Hic laude claros intueor viros,
Budæ nigrantes pulvere nupero,
Taboque turpatos decoro,
Pannonicis volitare campis.

Hic, hic Walæos, hic Veteranios:
Hic, hic Caraffas: hic Othomannidum
Specto catervas; & fugatos
Quadrupedum peditumque nimbos.

Specto repulsos obsidio Getas;
Specto phalangas Cæsaris; & domos,
Portasque murorum reclusas
Indomiti modò Segetini.

Urbis propinquæ conditionibus
Specto labantem, Quinque suum loco
Delubra cui nomen dederunt,
Pannonii pedē trita Jani.

Expugnat altam, robore militum,
Badæus urbem. Fulguris in modum
Hac Simothornam victor, illac
Binabaram sibi subdit Arcem.

Quis iste? fortem num Veteranium
Agnosco rursus? num validi ducis
Cerno catervas, cerno turmas,
Innumeris gravidas tropæis?

38 PETRI FRANCHI

Agnosco gentis funera Thraciæ;
 Agnosco diri funera Sarmatæ;
 Palmasque, victricesque lauros,
 Barbarici spolia ampla belli.

Hac Scherffebergum conspicio ducem
 Bello probatâ Siciliacas manu
 Tendentem in arees: hac Badæo
 Darda cadit superata ferro.

Fumat, Badæâ subruta dexterâ,
 Superba moles, eximia, inclyta;
 Essekkerani pontis, ævi
 Illud opus, labor ille, longi.

Tradit minantes nubibus arduis,
 Labentis anni finis, & ultima
 Huc usque belli palma, tradit
 Pinnigeras Capovivra turres.

Regalis Albæ jam video brevî
 Muros labantes: vestraque mœnia,
 Canisca, Belgradum, Sigetum,
 Mox parili ruitura fato.

Habet: peractum est. Mœnibus, Arcibus
 Excedit omnis Pannoniæ Geta,
 Hinc derelictis, inde captis;
 Hinc profugis per aperta turmis.

Tegunt

Tegunt catervæ, quâ patet, impiæ
 Immenſa glebæ jugera non ſuæ,
 Multuſque cæſorum cruore
 Finitimis tumet amnis arvis.

Jam Dravus undis liberioribus,
 Jam leniori murmure labitur
 Tibiſcus, & bello receptâ
 Jura ſubit Tua, Cæſar, undâ.

Jam latiori grandior agmine
 Superbit Iſter, longius & ſuas
 Extendit oras, quâ Viennam,
 Quâ mediam ſecat amne Budam,

Levat peruſtum Buda caput, levat
 Vienna, Thracum nuper ab impetu
 Deſenſa Starrenbergianis
 Conſiliis animiſque magnis.

Quantum hic Gelono diſſidet (ô pudor!)
 Gelonus iſto, milite qui truci,
 Lætaque fortuna ſuperbo,
 Cæſaream modò cinxit urbem!

Reliquit urbem Cæſariſ, integram
 Reliquit hoſtis Pannoniam Getes,
 Intraque præſcriptum minore
 Nunc equitat vagus ille campo.

40 PETRIFRANCI

Ubique clades, innumerabilis
Ubique prædæ copia, Equi, Viri,
Hastæque, Acinacesque, & Æris,
Et rutili grave pondus Auri.

Ubique Glandes, & Globi, ahenea
Ubique, multis facta tonitruis,
Tormenta. Balistæque, & imo
Progenitus Phlegethonte Pulvis.

Cæsis, fugatis Signa Othomannidis
Derepta, Templis omnibus, ac Tholis
Affixa, tellurem per omnem
Hungaricam, Austriacamq; pendent.

Spectat superbas lætus adoras,
Interque palmas, & spolia inclyta,
Suos recognoscens triumphos,
Vindibona sedet urbe Cæsar.

Ante ora magni Cæsaris, ardua
Jam non minantes, jamque humili, Duces,
Prænoque submissoque vultu,
Ordine eunt, Populique, longo.

Audit triumphos Austriadum, suas
Audit ruinas, & gravius malum,
Stragemque, fatalemque casum
Isimarii timet aula Regis.

Uter-

VICTOR. CAES. ACCES. 41

Uterque lymphis Bosporus omnibus,
Hæmusque summis, & Rhodope, jugis,
Murique Byzantini, & arces
Odrysii trepidant Tyranni,

En ipse fædis cladibus exitum,
En ipse pacem (credite posteri)
Lenonibusque, nuntiisque,
Et precibus, pretiisque magnis,

Jam non superbus, jam genibus minor,
(O Christiani gloria nominis!)
Exposcit ultro, Christiano.
Ille diu metuendus orbi.

Jam Cæsari atrox ille Othomannicæ
Regnator oræ, Bistonis Austriæ,
Urbs alta Byzantî Viennæ,
Danubio famulatur Hebrus.

Liquit Gelonas, quas habuit modò,
Gradivus urbes, ruraque Thracia;
Domumque mansuramque sedem
Austriacos sibi legit agros.

Ducunt triumphos, usque recentibus
Augusta vincti tempora laureis,
Hac Cæsar, hac victor Polonus,
Hac domitis Venetus Gelonis.

42 P E T R I F R A N C I I

Commune bellum sustinet, adjuvat,
Urbs septicollis, quaque potest ope,
Votisque, bellorumque nervo
Multiplici foveat ære Roma.

Altis Quirini collibus aureos
Desudat imbres. Excipit, & suo
Mox amne devolvit sub æquor
Aufonium Tiberinus aurum.

Quid hoc? Etrusco num Tiberi suas
Dat Hermus undas? Proximus an loco
Migravit, auratâque lymphâ
Per Latios Tagus errat agros?

Jam copulatos fœdere mutuo,
Jam cerno in armis stare Duces novis:
Jam pace, jam bello subactum
Cæsareo video Gelonum.

Descendit Arcto Russus ab ultima,
Turmasque turmis, inclyte Cæsarum,
Et pila pilis, Signa Signis,
Arma Tuis sua jungit armis.

Jam jam ibit omnis Thracia sub Tuas,
Auguste, leges: jam Tua sub juga,
Tuis reservatus triumphis,
Perdomito fluet Hebrus Istro.

En murmurantis se populi minis
 Subducit, arces deserit en suas,
 En linoit Europam Tyrannus,
 En Asiae petit arva, Bessus.

Sed quò supernâ quò rapior viâ
 Canorus ales? quo feror æthere?

Ah parce cursu, parce ventis,
 Parce tuis, animose, remis.

Instat volatus mox alius tibi,
 Ultraque montes, & maria, incluta
 Te poscit Hellas, te superbus
 Argolicæ populator ora.

Quin nunc paternum rursus ad Amstelam
 Secedis? Isto margine confide
 Securus; herbosâque ripâ
 Depositis requiesce pennis,

F I N I S,

PETRI FRANCII
VENETORUM
VICTORIAE.

SUspende fluctus, ultimum & hoc mihi
Favente Vati carmen Apolline
Concede, qui latè potentes
Amstelidum lavis amne muros.

Et Tu, profundum quæ regis Adriam,
Decus Latini nominis, Italæ

Regina terræ, nata ponto,
Nata mari Venus Hadriano,

Tu clara bello, Tu calamo potens,
Et pacis artes, & studia hæc colis

Amæna. Tu mundo dedisti
Naugerios, celebresque Bemboſ,

Nec Tu Batavi carmina pectinis,
Vatisque vestro non geniti solo,

Puto recusabis, meumque
Despicias, Generosa, plectrum,

Non primus arces tollor in arduas
Latè patentis per spatium poli:

Cantove divulgove primus
Res Venetas, Venetasque lauros.

Hoc

VENETORUM VICTORIAE. 45

Hoc ante Graswinkeliuſ, Heinſiuſ

Hoc ante, noſtri lumina Belgii,

Fecere, felicique niſu

Euganeæ placuere genti.

Hoc fecit iſto Galluſ olor modo,

Hoc fecit ipſo ſcilicet in loco,

Bellumque, navalemque pugnam,

Et Venetoſ cecinit triumphoſ.

Nec Te Camœnæ pœniteat meæ,

Tibi dicatum quæ, procul Adria,

Procul Timavi fonte, læto

In Bataviſ ſonat ore carmen.

Haud jungit unum noſ Tibi vinculum,

Tuæque non tam diſſimiliſ Rei

Reſ eſt Batavorum, nec urbi

Urbeſ Venetûm ſpatioſa noſtræ.

Uterque ponti progenieſ ſumûſ:

Uterque, ſpreto libera genſ jugo:

Utrique ſunt Signum Leoneſ:

Ille Librum tenet, ille Ferrum.

Uterque fluctuſ findimûſ aſperoſ,

Uterque vaſto jura damuſ mari,

Terraſque per fluctuſque, noſtraſ

Terra timet, timet unda, legeſ.

Hinc

46 PETRI FRANCHII

Hinc evolantes sæpe Tuos sinus
Videre puppes! sæpe ratas Tuas
Juvere nostræ: sæpe ponto
Ambiguam peperere palmam.

Quin nunc adeptam nuper adorem,
Toto fugatis æquore Barbaris,
Gratamur, ut nostram, Tuoque
Plaudimus, ut Batavum, triumpho.

O imbecilli, nec validæ satis,
Si tanta vocis vis foret, igneo
Huic pectori inclusus, medullas
Ardor edit mihi quantus inas,

Semota non me tot spatii via,
Non ira venti, non furor Adriæ;
Non clangor armorum, cruenti
Non strepitus fremitusque belli,

Non ulla tandem vocis iter meæ
Res impediret, quin procul Italia
Et æquora audirent, & omnes
Ausonii mea verba colles.

Audite, colles Ausonii, Itali
Audite fluctus: Tuque salo potens
Regina, cui litus Latinum,
Cui Superum famulatur æquor.

Audi-

VENETORUM VICTORIAE. 47

Audimur. Et jam vox mea diffitas
Perrumpit oras: atque aliquis meum
Hoc carmen ad ripam Timavi,
Aut Venetas resonabit undas.

Audimur. Iras improbus Adria
Jam ponit omnes: jam cytharæ sonum
Exaudit, assensuque longo
Euganei filet unda ponti.

Sed unde laudes, unde precor, Tuas,
Tuasve palmas ordior, æquoris
Regina magni, quove quæso
Ore Tuos celebros triumphos?

Quæ finis, aut quod principium meis,
Quis ordo, Musis? obruor æquore
Laudum Tuarum: nec Camœna
Digna Tuis canat ulla palmis.

Hinc urget undis Ionium fuis,
Hinc instat Ægæum, hinc mare Creticum,
Hinc Isthmus, hinc belli cruentis
Cæde viris animosa Sparte.

Hinc Phocis, hinc me poscit Achaïa,
Hinc terra poscit Palladis, hinc valens
Epirus, hinc Bœota tellus,
Hinc Zephyris animata Tempe.

O qui

48 P E T R I F R A N C I I

O qui beatum Thessaliæ nemus,
Pindique summum, Phœbe, tenes jugum,
Montemque Parnassum, & virentem
Pæpetuis Heliconæ lauris:

Et vos, parentis progenies Jovis,
Blandæ Sorores, quæ Clarias aquas,
Fontis Caballini liquorem
Quæ bibitis, vitreamque Cirrham:

Atlantis & tu stelliferi inclyte
Nepos, virorum Mercurialium
Tutela, Cyllenes nivoso
Fuse jugo, citharæ repertor:

Vos, oro, pugnas dum Venetum cano,
Vicina vobis dum cano prælia,
Favete cantanti, favete,
Et Clarios aperite fontes:

Vos, vos canenti bella virum mihi
(Vidistis altis vos etenim jugis)
Narrate, victtricemque classem,
Et Venetas memorate palmas:

Aut in supremo Taygeti jugo
Locate sublimem, ut Pelopis domum
Hinc universam contueri,
Et profugos valeam Gelonos.

Tene-

VENETORUM VICTORIAE. 49

Tenebat istas, sæcula jam duo,
Gelonus oras: jamque diu nimis
Urbes Achivorum gemebant,
Odrysiis domitæ lupatis.

Videre Gentes imperium ferox
Latè tyranni Regis, & impium
Examen; Edonoque pressos
Servitio doluere Grajos.

Hanc sæpe gentem Cæsar, & impiger
Polonus, acres & Veneti, sua
Ivere subversum per arma,
Et variis petiere bellis.

Frustra. Amputatâ parte valentior,
Novaque semper clade ferocior,
Hinc urit Europam nefandis,
Hinc Asiam Libyamque, vinculis.

Nunc in propinquos Pannonas impetum
Facit protervus, nunc gravis Austriæ,
Nunc nomini infensus Polono,
Nunc Venetæ gravis hostis oræ.

Quin & catervis Cæsareos suis
Terrere muros ausus, & hanc sibi
Promittere urbem, Christiano
Excidium minitatus orbi.

50 P E T R I F R A N C I I

Gentis furorem non tulit impiæ,
Suoque tandem vidit ab æthere
Rem Christianam, sequē dignā
Intumuit Deus ultor irā.

Meæne, dixit, ludibrium Getis
Erunt catervæ? vinc̃taque compede
Per tela, per flammās, peribit
Immerito mea turba letho?

Orbísne terræ Barbarus optimis
Insidet agris? & Libyæ solum,
Grajamque Judæamque terram,
Et pedibus loca pressa nostris

Abominandus nominis hic mei
Habebit hostis? Non ita. Surgite
Regesque Gentesque, & Gelonum,
Auspice me, renovate bellum.

Sic fatur; altum qui regit æthera.
Paret monenti mundus, & impii
In bella descendunt Tŷranni
Finitimæ, mora nulla, gentes.

Æterna pangunt fœdera, mutuas
Junguntque vires Cæsar, & inclytus
Regum Polonus, fortiumque
Dux Venetūm Veneticque Patres.

VENETORUM VICTORIAE. 51

Nodo ligatis triplice Gentibus;
Contra scelestam Fœdisfragi manum,
Gentisque perjuræ catervas,
Quisque animo parat arma magno.

Sed subjugandis ante alios Getis
Nulli secundus, proximus ut loco,
Tellure sese armat, marique
In Geticum Venetus Tyrannum,

In bellum ituris dux legitur viris,
Bello valentum grande decus virum,
Clarus triumphis, clarus ille
Egregiis Morosinus ausis.

Solvit paterni litore de foli,
Prænoque classis labitur æquore.
Implentur auris vela: motis
Hadriacum gemit omne remis.

Est in reductis Iönii maris
Zacynthus undis: litore nobilis
Portuque tellus. Deligebat
Hanc Venetis Morosinus alnis.

Venere eodem, gurgite quos suo
Tyrrhena misit Tiberis in æquora,
Quos Arnus & portus Liburni,
Quos Melite generosa, remos.

52 PETRI FRANCHI

Urget catervas quisque Ducum suas.
Dant vela ventis. Atque aliquid Getis
Magnumque narrandumque juncta
Christiadum minitantur arma.

Tremat remoto Chius in angulo,
Jovisque cunæ Creta; tremat procul
Eubœa, regnatæque quondam
Oenomao Pelopique terræ.

Cœlo minantes ecce Pylos suas
Jam tradit arces, & Vetus & Recens,
Nelei vetusti Nestorisque,
Nunc Venetum, velut ante, sedes.

Pyli ruentis murmur, & horridum
Belli fragorem litore proximo
Audit Methone; jamque casu,
Jamque pari ruit ipsa fato.

Pandit patentes ecce sinus, sinu
Celebris, ipso nobilis & situ,
Methona, jam bello recepta,
Jam Veneti, velut ante, juris.

Correpta belli turbine Nauplia,
Urbs bellicosi strenua Nauplii,
Ceditque, submittitque turre,
Et Veneto juga celsa scepro.

Nil

VENETORUM VICTORIAE. 53

Nil arma possunt auxiliaria,
Nil ulla belli machina, nil viri,
Nil murus, & montis propinqui
Aërium, nihil unda, vallum.

Cæduntur hostes undique: cæditur
Ductor Geloni proximus agminis;
Terrâque victa, victa ponto,
Sub dominos redit urbs priores.

Iö Triumphe! nec semel Italis
Iö Triumphe gentibus! & tibi,
Telluris everfor Gelonæ,
Dux Venetæ, Morosine, classis!

Quis credat? Uno quattuor oppida
Tu vertis anno. Tu Veterem Pylon,
Novamque, & invictam Methonen;
Tu validam Palamedis urbem.

Quid subjugatos orâ aliâ Getas,
Tibique partos, aut Ducibus tuis,
Narro triumphos? Testis omne
Illyricum mihi; testis omne,

Tabo cruentum, Dalmatiæ solum:
Est tota testis Græcia; Creticum
Est æquor, Ægæumque, testis;
Iöpium mihi testis æquor.

Jam tota, qua se porrigit, Insula
 Dat bellicosi se Pelopis tibi;
 Threcique subducunt volentes
 Servitio sua colla Graji.

Cessit catervis, nec puduit, tuis
 Nuper Corone, cessit & impotens
 Tibi Theramne, cessit omnis
 Leucadio sita terra ponto:

Et quæ per undas sparsa Saronicas,
 Sortita magno nomen ab Æaco,
 Sese ipsa victori reclusit,
 Myrmidonum genetrix valentum,

Jam cedit Argos, jam veteres tibi
 Cedunt Mycenæ: proxima jam tibi
 Cedit Corinthus, cedit Isthmus,
 Et gemino loca pulsa ponto.

Submittit arces Sparta tibi suas:
 Longèque culti finibus è soli,
 Jugum Gelonorum perosæ,
 Sponte tuas subiisse leges

Gaudent Athenæ: jam tibi debitum
 Solvunt tributum; jam tibi debitos
 Reddunt honores: jam subactæ,
 Jam Venetæ ditionis, urbes.

Mox

VENETORUM VICTORIAE. 55

Mox & Maleam subjiçies tibi,
Leuctrumque, Patrasque, & validam manu
Trœzena, subjectamque quondam
Euganeis Epidauron armis.

Quin, ampliatis finibus imperi,
Epirus omnis, Thessalia, Attica,
Et Phocis, invictæque Thebæ,
Et Macetum generosa tellus,

Se tradet ultro. Quin geminum tibi
Se tradet æquor: totaque se tuis
Zacynthus, & Corcyra, & omne
Dulichiique Ithacæque regnum,

Naxosque Delosque, & Chius, & Samos,
Lesbosque Lemnosque, & Parus & Claros,
Et Scyrus, Eubœæque tellus,
Et pueri Jovis aula Crete,

Submittet armis. Perge, precor, modo:
Adspirat æther, & facilem tibi
Dat aura cursum: perge tantum,
Ecce tibi favet aura, perge.

Non vana canto. Proxima te vocat
Eubœa: centum te vocat oppidis
Negatque respuitque Creta
Isuariis dare terga loris.

56 PETRI FRANCII

Narrat triumphos, narrat adoras,
Suoque partas pulvere laureas,
Tellus Achivorum, tuasque
Unanimi canit ore laudes.

Agnoscit in te Græcia Martios,
Quos ipsa quondam progenuit, duces,
Palmaque laureaue claris
Assimulat tua facta Grajis.

Bello potentes te Philopœmenen
Credunt Achæi: te Salaminia
Credunt Neocliden procellæ;
Miltiaden Marathon valentem.

Larissa Achillem te putat: inclyto
Laërte cretum prisca Samos ducem:
Priscum Argos Atriden: Lacæna
Egregium Menelaon ora.

Te Lerna, te Stymphalus, & horridæ
Silvis Cleonæ, te Nemee suum
Miratur Alciden, tuosque
Herculeis Erimanthus actis

Æquat labores: te Pholoës jugum
Declive, nigri te juga Tænari
Tremunt, Avernalesque fauces,
Te Stygii tremit aula Regis.

VENETORUM VICTORIAE. 57

Tu more diros Cerbereo Getas
Formidolosæ robore dexteræ
Frangis, catenatosque ducis
Argolica regione Thracas.

Jam jam triumphis ferta Sacri tuis
Ligant Agones: jam Nemee tibi,
Jam plaudit Isthmos, plaudit Echo;
Et gemini procul unda ponti.

Jam jam capillis nectit Olympicam
Tuis coronam; præmia jam parat,
Equosque, victoresque currus,
Et meritas tibi Pisa palmas.

Tibi corollas, pulvere cum Sacro,
Provolvitur amnis; te stupet è suo
Alpheus antro: te salutat
Occiduis Erasinus undis.

Te fons Charadri, te sonat alveo
Asopus omni, te pater Inachus,
Te flavus Eurotas, loquaci
Te vitreus sonat amne Ladon.

Salve, tropæis inclyte bellicis,
Salve, Latini grande decus soli;
Terror Gelonorum, Pelasgæ
Dulcis amor columenque terræ.

58 PETRI FRANCII

Et Tu, virorum nobilium ferax,
Manu valentum clara parens virum,
Regina telluris Latinæ,
Hadriaci Dea magna ponti.

Tu jura terrâ, Tu pelago procul
Das jura toto: finitimæ Tuo
Undæque gentesque, & remotæ
Imperio famulantur urbes.

Tua est, Latino quam posuit solo
Antenor urbem. Te procul Addua,
Te fons Timavi, te propinqua
Medoacus veneratur unda.

Tibi minores Pannonii, Tibi
Porrecta latè Dalmatia, asperi
Tibi Liburni, bellicosa
Illyriæ Tibi servit ora.

Te Divam aquosæ, Te Dominam, plagæ
Pronis adorat fluctibus Adria;
Blandumque pacatumque stratis
Iönium Tibi fidit undis.

Latè potentem Te Siculum mare,
Bello valentem Te mare Creticum
Agnoscit, Ægæumque, & omni
Carpathium Icariūque ponto.

Tibi

VENETORUM VICTORIAE. 59

Tibi Pelasgi, Grajaque plurimæ
Tributa pendunt per maria insulæ:

Tu litore utroque, universa

Tu Pelopis dominaris aula.

Nec se ulla famæ fama vetus novæ,

Ullive partis nuper honoribus

Æquent se honores, nec priorum

Palma Tuis alia ulla palmis,

Non, cum cruentis sanguine Thracio

Ruberet undis, transtaque barbara,

Fractamque submersamque classem,

Æoliæ mare vidit Helles:

Non, cum Getarum carbasa cerneret

Naupactus, omnis fugit & in Sinum

Corinthus, obstructæque fauces

Funeribus gemuere densis.

Lassavit omnem Fama tubam, Tua

Dum cantat arma, erectaque nuperis

Tropæa bellis, debilesque

Continuo per inane cursu

Attrivit alas: Nubila Te super,

Vastique campos ætheris, aureis

Tollit quadrigis: Te per omnes

Remigio metuente solvi

Disper-

60 PETRI FRANCII IV

Dispergit oras. Tu medio in mari
Fundata, Divûm non sine numine,
Ringente terra, tot per annos
Hadriaco dominaris omni.

Jam sæcula, annis prætereuntibus,
Fluxere bis sex integra, cum Tuas,
Ut ante Trojanas, Latini
Fluctibus in mediis profundi,

Stupente toto Nereïdum choro,
Longùm potentes Nereïdum pater
Formavit arces, æquorisque
Fræna Tibi dedit Hadriani.

Tuetur idem, qui posuit, Tuas
Fundator arces: Te sibi vinculo
Adsciscit uxorem jugali
Æquoreæ moderator undæ.

Tu conjugalem, Sancta, viro fidem
Merso quotannis fluctibus annulo
Testaris, & Regem marinum
Ritè dato Tibi jungis auro.

Tu temperati legibus imperi,
Tot bella contra, tot mala, cunctaque
Perdentis ævi damna, perstas
Innumeris super una sæclis.

VENETORUM VICTORIAE. 61

Te sæpe gentes litoris Histrici,

Te sæpe gentes litoris Itali

Bello petiverunt : remotæ

Sæpe Tuam cupiere dudum

Gentes ruinam. Tu tamen, ilicis

De more, nullis fracta bipennibus,

Perfistis, & belli furentes,

Ut pelagi, superas procellas.

Tecum, Latinis edita fluctibus,

Libanda nullo tempore, substitit

Intacta Libertas, nec ullo

Succubuit temerata ferro.

Prognata Tecum, vertice quæ fuit

Prognata patris, consilio & manu

Potens Virago, fida cœptis,

Fida Tuis comes illa bellis.

Hæc pacis artes Te docet, hæc graves

Belli labores : hæc proprium Tibi,

Firmumque, lapsurumque nullo

Imperium stabilivit ævo.

Per quinque tantum sæcula Res stetit

Romana; septem sæcla, Laconica:

Tu pænè bis septem superstes,

Aufonium moderaris orbem.

O Ha-

62 PETRI FRANCII

O Hadriano Diva potens mari,
Æterna, prudens, libera, Martia,
Ocelle telluris Latinæ,
Aufonii decus omne mundi.

Tu clara belli pulvere. Te pavent
Utroque Gentes litore: Te colunt
Regesque Cæsaresque: Grajus
Te dominam veneratur orbis.

Antiqua sese jam Pelopis domus,
Jam tota sese tradidit Insula,
Longèque jam latèque victa
Marte Tuo Tibi servit ora.

Fallorne? on omnis Græcia mox Tuas,
Cervice dempto, quo premitur, jugo,
Itura sub leges? brevique
Dalmatiam sibi junget omnem?

Tu Graja dudum legibus oppida,
Grajique multas æquoris insulas,
Tuis regebas, & Pelasgis
Jura dabas populis Latina.

Quin ora sese Bistonis Italique
Subjecit armis. Te dominam fui
Videre Byzantî, fugati
Urbe sua, solioque, Thraces.

Tu

VENETORUM VICTORIAE. 63

Tu dira terris nomina liberis,
Mundique natos exitio Getas
Evertis, armorumque luce
Attonitos trepidosque latè

Terres Gelonos. Culmine Te tremunt
Pangæa summo: Te tremit æquore
Pontusque Bosporusque toto:
Te refugâ tremit Hebrus undâ.

O clara palmis claraque laureis!
O major ævi dentibus invidi!
O gentis assertrix Pelasgæ!
O Getici domitrix Tyranni!

O lux potentum, gloriæque, urbium!
O vera Martis, veraque Palladis,
O vera Neptuni propago!
O Italæ Cynosura terræ!

Te terra longùm gaudeat Itala;
Te Graja tellus. In mediis sali
Te servet, & belli, procellis,
Ætheræ Moderator oræ.

Tu vero avitas, quîs stetit hæctenus,
Defende Leges, & totidem, precor,
Quot floruisti, pluribusque,
Rem Venetam tueare, sæclis.

Tu.

64 PETR. FRANC. VEN. VICT.

Tuque, eminentum gloria Principum,
Ingens vetusti gloria stemmatis,
Justiniane, Marte claræ
Præsidiumque, salusque, terræ.

Tu, strenuorum Dux Venetûm, Tuo
Juva sagaces consilio Patres,
Annosque per plures favente
Rem Venetam moderare cælo.

Et Tu, beatæ quæ Venetûm Rei
Par es nec uno, Res Batavûm, modo,
Tellure, navalique bello,
Innumeris redimita lauris;

Par esse posses hoc utinam modo,
Et juncta nodo, vinctaque, mutuo,
Et tempore, & annis, & ipsis
Rem Venetam simulare sæclis.

Et Tu, Batavi grande decus soli,
Stares tot annos, urbs utinam Amstela,
In æquore Australi, quot illa
In mediis salis Hadriani

Duravit undis. Hoc velit Amstelæ
Fundator urbis. Conditor imperi
Hoc faxit, hoc donet, Batavi.
Hoc solidum mihi meta votum.

F I N I S.

PETRUS FRANCIUS

Lecturo S.

N tibi, quisquis es tandem qui hisce deliciis caperis, minore forma excusas, & annotationibus nonnullis ornatas, quas sub alia forma, & caractere augustiore, vidisti nuperius Odas. Insolens forte videbitur, & præter morem, quod Notas ipse adiecerim, quasi qui sine iis intelligi me posse desperem. Dicam quod res est. Nec doctis hæc scribuntur, nec poëtis, quique phrasibus eorum ac dictionibus aures habent adsuetas. Sed cum sæculo hoc Philosophicò, ut ait ille, nec Recentiores legantur poëtæ, nec Veteres, aut à paucis sane, non ab omnibus me intellectum iri, certo mihi persuadeo. nec sane fieri aliter potest. magnam enim in legendo remoram habet, tum Historia Fabularis, & Patronymica, quibus uti poëtæ solent, vocabula, & abstrusiora Epitheta, tum etiam Geographia vetus, & priscorum nominum appellatio, quæ multum ab hodiernis diversa. Quare, cum publica hæc foret materia, quæ omnes pariter spectaret, & multis non ingrata atque injucunda fuisse videretur, partim audita, partim lecta, oratio mea; cumque plenius eam percipere cuperent amicorum meorum nonnulli, meque admonerent, ut chara-

Etere minuscule imprimi rursum curarem, Notu-
 lisque conspergerem hoc meum qualecunque Opuscu-
 lum; rem non adspernandam me aggressurum pu-
 tavi, si morem illis gererem, tamque justis eorum
 desideriis obtemperarem. Feci id itaque non invi-
 tus, tum ut studium hoc nostrum, protritum plane
 hoc tempore atque contemptum, magis magisque
 accenderem, cuius rei non vana mihi deprehen-
 disse videbar indicia; tum ut ostenderem non tam
 facile esse carmen conscribere, ac nonnulli pu-
 tant; tum denique ut unicuique patere possit,
 quid sit Imitatio, & quomodo sit imitandum.
 plurimi enim aut nihil imitantur, aut male. At-
 tuli itaque loca meliorum scriptorum, unde hæc
 nostra desumpta, ut unicuique appareat quid illis
 debeatur, quid mihi; quamque longe ab optimis
 illis atque unicis dicendi Magistris recesserim, aut
 quam prope fortasse vestigiis Eorundem institerim.
 Quicquid præterea difficultatis vel minimum ha-
 bere videbatur, sustuli id omne, ni fallor, quam
 brevissime potui. Si quæ sint levioris momenti,
 ignoscant mihi Eruditiores, nec sibi hæc dicta
 putent.

Pannonia) Quæ hodie *Hungaria*.

Vistula) *Poloniae* fluvius, vulgo de *Weissel*.

Leni murmure) Lenes enim undarum strepitus ac susurros amant poëta.

Romuli colles) Magnam enim vitæ partem Romæ, & in Italia transegit Poëta, ut ex ejus poematibus patet.

In beatis Elysii jussis) Beatarum enim animarum, & poetarum præcipue, sedes ac domus Elysium. Hic enim, ut ait Virgilius:

——— ob patriam pugnando vulnera passi,

Quique sacerdotes casti, dum vita manebat,

Quique pii vates, & Phæbo digna locuti,

Inventas aut qui vitam excoluere per artes.

Elysium autem ita absolute poni; pro *Elysium* nemus, usitatum Poëtis. Virg.

——— inde per altum

Mittimur *Elysium*.

Propter undas Eridani) *Eridanum*, *Italix* fluvium Maximum, quem *Fluviorum regem* appellat Virgilius, & per cælum labi fingunt Poëtæ, & per campos *Elysios*,

Inter odoratum lauri nemus, unde superne

Plurimus *Eridani* per silvam volvitur amnis, ut de eo Virgilius. Silvas autem & amnes uti vivi coluerunt Poëtæ, ita & amant post mortem. propter autem melioris ævi poetis idem est quod prope, juxta. Virgil:

Propter aquæ rivum viridi procumbere in herba.
quod est Theocriticum illud:

Παρ ὕδατος ποταμὸν ἀγγισσάμεν.

Idem alibi:

Et viridi in campo templum de marmore ponam

Propter aquam.

Ovidius, de *Perdice* terram radente:

Propter humum volitat.

Pias solares umbras) Eos qui in campis Elysiis, & poetas præcipue, qui κατ' ἐξοχὴν pii, sacri, sancti.

Solaris) Animi enim solamen & oblectamentum Musica. Est autem ex Theologia Poëtica, unumquemque ea post mortem agere, quorum cupiditate ac studio tenebatur vivus. Virgil.

Pars in gramineis exercent membra palæstris;

Contendunt ludo, & fulva luctantur arena:

Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt.

Mox:

Stant terræ defixæ hæstæ, passimque soluti

Per campum pascuntur equi. quæ gratia curruum,

Armorumque fuit vivis, quæ cura nitentes

Pascere equos, eadem sequitur tellure repostos.

Idem rursum:

Conspicit, ecce, alios dextra lævaque per herbam

Virescentes, lætumque choro Pæana canentes,

Inter odoratum lauri nemus.

Æquiparas) Virgil:

Nec calamis solum æquiparas, sed voce magistrum.

Summus autem Recentiorum honos, ut quam proxime ad Veteres illos accedant, iisque quam fiant simillimi.

Quacunque pendes arbore) Usitatum ad parietes, ad ramos & arbores instrumenta suspendi Musica. Virg.

Hæc arguta sacra pendebit fistula pinu:

Horat:

Nunc arma, defunctumque bello

Barbiton hic paries habebit.

Idem alibi:

— cur Bercynthia

Cessant flamina tibie,

Cur pendet tacita fistula cum lyra?

Quos habes) Tenes, habitas. Plautus; *Quis hic habet?*

Lirque nemus pium &c.) Recollectio superiorum. fit id aut ordine naturali, aut retrogrado, ut hic, ab ultimis ad prima adscendendo.

Sarma-

Sarmatas montes) Pro *Sarmaticos*, usitatâ Poëtis elegantia.

Casimiri Lyra Sarbievi.) Quod primam in *Casimiri* produxerim, penultimam corripuerim, non multum mihi laborandum, aut rationem hujus rei reddendum puto, cum quidvis liceat in nominibus istis non Latinis. *Matthias* autem *Casimirus Sarbievius*, poëta fuit Polonus, Lyricorum post *Horatium* princeps. Ejus vero potius, quam *Horatii* aut *Pindari* invocatur *Lyra*, propter materiæ affinitatem, Christianorum enim triumphî & Turcarum clades perpetua fere illi materies, idque hoc ipso, ut plurimum, carminis genere. uti porro poëtæ *Epici Phœbum*, aut *Musas*, ac tutelarem Héroici carminis deam *Calliopem* invocant, ita *Clio*, *Euterpen*, *Melpomenem*, *Polyhymniam*, aut *Lyram* denique, invocant *Melici*. *Horat.*

*Quem virum aut Heroa lyra vel acri
Tibia fumes celebrare, Clio?*

Idem:

——— præcipe lugubres
Cantus *Melpomene*.

Rursum alibi:

*Poscimus. Si quid vacui sub umbra
Lusimus tecum, quod & hunc in annum
Vivat, & plures: age, dic Latinum,
Barbite, carmen.*

Sic *lyram pindari* invocat *Statius* 4 *Silv.* 7.

P A G. 6.

Dacia) Quæ nunc *Transylvania*, *Moldavia*, *Valachia*.

Bessus, *Gelonus*) *Bessi*, *Geloni*, *Thraces*, *Getae*, *Scythæ*, *Edoni*, *Bistonii*, *Ismarii*, *Coralli*, *Bastarna*, *Concani* & quicquid hujus est generis, denominationes sunt *Turcarum*, has tum terras, quas illi habuere, incolentium. apparet autem ex hisce fertilitas linguæ *Latinae*, præ vulgaribus nostris, tam vario modo

E 3

rem

rem unam atque eandem efferentis. à *Turcarum* vero ac *Turcorum* nomine, ad exemplum Sarbievii, qui nescimel quidem in quatuor Odarum libris *Turcas* eos vocat, prudens ac consulto abstinui. Barbarum enim ac vile nimis hoc nomen est, neque quicquam habet *ειδος*, quæ propria quædam ac peculiaris carminis Alcaici virtus.

Et fide qua prius) chorda, filo. Ovid.

Me fide conspicuus Troja munitor amavit.

Horatius. — *& fide Teia*

Dices laborantes in uno:

Penelopem vitreamque Circen.

Pannonica palma) *Laurus Hungarica*. *Laurus*, *palma* signum victoriæ. Horat.

Cui laurus aternos honores

Dalmatico peperit triumpho.

Virgilius: — *victorum premia palma.*

O bona) *Bonus* Latinis, *ἀγαθός* Græcis, idem quod gnarus, peritus in re aliqua. Virgil. — *& bona bello*

Cornus.

Magnos spiritus) Magni enim spiritus poëta Sarbievius, & sublimis, si quisquam.

Caput) Præcipua Hungariæ urbs Buda, & sedes olim imperii.

Threca) Thracia, Threïcia.

Nunc Threca, nunc Germana) Variam enim fortunam experta, & nunc sub Tuncico imperio, nunc sub Germanico fuit Buda, quædam quasi belli alea.

Lupos) *Lupatos*, fræna, à dentibus luporum ita dictos. Virgil.

Verbera lenta pati, & duris parere lupatis.

Ovidius:

Tempore paret equus, lentis animosus habenis,

Et placido duos accipit ore lupos.

PAG. 7.

Explicabat.) Proprium in re militari verbum. Horatius:

per

———— per obstantes catervas

Explicuit sua victor arma.

Adorea) Laurea, victoria, gloria. ador farris genus, unde *adorea* ex agris proventus. hinc, postquam frumentum militibus præmii & honoris causa datum fuit, pro honore & gloria sumpta fuit hæc vox. Horatius:

———— pulcher fugatis

Ille dies Latio tenebris,

Qui primus alma risit adorea.

P A G. 8.

Budam coronat Cæsar.) Virgil.

———— omnemque aditum custode coronant.

Quicumque flumen Danubium bib. &c.) Omnes Germaniæ populi. populos autem a montibus & fluminibus circumscribere amant poetæ. Horat.

Non qui profundum Danubium bibunt.

Virgilius lib. VII, sub fin:

*Quique altum Preneste viri, quique arva Sabine
Funonis, gelidumque Anienem, & roscida rivis
Hernica saxa colunt:*

Mox:

*Qui Tiberim Fabarumque bibunt, quos frigida misit
Nursia &c.*

Deinde:

*Qui saltus, Tiberine, tuos, sacrumque Numici
Litus arant.*

Flumen vero Danubium dixi, ut flumen Rhenum apud Horatium, ne otiosum hoc videatur Epitheton.

Visurgim.) De Wezer.

Albim) De Elve.

Idem urget omnes ardor) Virgil.

Idem omnes simul ardor habet.

Necem & arma spirantes). μέντοι πνεύοντες ὄπαιοι, apud Homerum.

Fati limen) πύλας αἰδίου, ut loquitur Homer. *fati litus* dicit Propert.

Transilit & fati littora magnus amor.
Telis tela, viris viri) Virgil.

———— *haeret pede pes, densusque viro vir.*
Pilis pila minantibus.) Lucan.

———— *& pila minantia pilis.*

Globorum nimbos.) *Sic nimbus arenae apud Virgil. &*
nimbus peditum apud Eundem.

Nimbos vulnificos) *Vulnificus chalybs apud Virgil.*
Rotat nimbos) *Rotare enssem apud Virgil.*

———— *ac rotat enssem*

Fulmineum.

PAG. 9.

Timor, Pavor, Metus &c.) *Personæ sunt, non ani-*
mi affectiones. sic apud Horat.

Te semper anteit sæva Necessitas
Clavos trabales, & cuneos manu
Gestaus athena.

Mox:

Te spes, & alborara Fides colit
Velata panno.

& alibi

Post equitem sedet atra Cura.

Quæ longe fortius feriunt, quam si simplices sint pas-
siones. Vid. Ovid. i Amor. 2.

Per omnem it Rabies animosa campum) Virgil.

Quanta per Idæos sævis effusa Mycenis
Tempestas ierit campos &c.

Hæmum, Athon) *Altissimos Thraciæ & Macedoniæ*
montes. His in comparationibus uti amant poetæ, al-
tissimos enim montes ferire fulmina solent.

I Giorgic. Virgil. ——— ille flagranti

Aut Atho, aut Rhodopen, alta Ceraunia tela
Dejicit.

Hiberna grando) Virgil.

———— *tela volant hiberna grandine plura.*

Demissa tempestas ab alto.) Horat.

Demissa tempestas ab Euro.

Aquo.

Æquoreas inimicat undas,) Horat.

Et miseras inimicat urbes.

Salmoneus) Elidis Rex, fulminis imitator, ponte æneo fabricato, super quem equis quadrigis discurrabat. Vid. Virgil. VI. Æneid. 585.

Non fallor) Ovid.

Fallor, an arma sonant? non fallimur, arma sonabant.

Surge tandem surge gravi metuendo telo) Horatius:

— *eux, parce Liber,*

Parce, gravi metuende thyrsos.

Ex hoc & similibus locis patet, quam recte Veterum ludicra, & profana etiam, ad seria & ad Sacra transferri possint, si quis recte iis uti sciat.

Audimur) Statius:

Audimur: vocat ipse ratem, nautasque morantes

Increpat.

Alata Virgo) Victoria, quæ alata poetis, ob celeritatem, quæ maximum ad obtinendam eam momentum.

Haud dubiis &c.) Ovid. — *diuque*

Inter utrumque volat dubiis Victoria pennis.

Se librat alias) Ovid. de Dædalo:

— *geminas opifex libravit in alas*

Ipsæ suum corpus.

Non inconcinne autem in principio alterius Strophæ seuus desinit, quod crebum apud Horatium, sed cum judicio tamen faciendum: & nimius sane hæc in re, præstantissimus alias, Sarricivius.

P A G. 10.

Ex oculo micat ignis omni.) Virgil.

— *oculis micat acribus ignis.*

Sic tauriformis Danubius) Cornuti & tauriformes finguntur fluvii, propter crebros flexus & errores incurvos. Respicitur autem locus Horatii:

Sic tauriformis volvitur Aufidus,

Qui regna Daunii præstuit Appuli,

Cum sævit, horrendamque cultis

E s

Dilu.

Diluvium minuitur agris.

convenientius autem à Danubio sumitur hic comparatio, quam ab alio aliquo amne.

Suisque compos & pecora & domos involvit undis) Ex alio Horatii loco:

———— *Cetera fluminis*

Ritu feruntur, nunc medio alveo

Cum pace delabentis Etruscum

In mare, nunc lapides adefos,

Stirpesque raptas, & pecus, & domos

Volventis una; non sine montium

Clamore, vicinæque silvæ,

Cum fera diluvies quietos

Irritat amnes.

Sic leo fortior depascit imbell. juvencos &c.) Crebra Leonis & tauri apud poetas comparatio, ut & columbarum & aquilæ. Virgil.

———— *utque leo, specula cum vidit ab alta*

Stare procul campis meditantem pralia taurum,

Advolat. hanc alia & Turni venientis imago.

Idem alio loco:

Qualis, ubi aut leporem, aut candenti corpore cygnum,

Sustulit, alta petens pedibus forvis armiger uncis:

Et alibi:

Quam facile accipiter saxo sacer ales ab alto

Consequitur pennis sublimem in nube columbam.

Ovidius:

Sic aquilam penna fugiunt trepidante columba.

Cassidibus) Fractis, debilitatis, amissis viribus.

Sic Cassus lumine apud Virgil. & æthere cassi.

———— *nunc Cassum lumine lugent.*

&: *Nullum cum victis certamen, & æthere cassi.*

PAG. II.

Alba linthea) Suspendit illa hostis, & victoriam
Cæsarianis cessit.

Supplicibus, sine cede, palmis) Extentis manibus,
more supplicantium, cædem deprecatus est. Horat.

signa

— signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cade, dixit,

Derepta vidi.

Demetit omnia) Ovidius:

Huic Chromis amplexo tremulis altaria palmis

Demetit ense caput.

Virgilius:

Proxima quæque metis gladio.

est enim gladius quasi falx.

Incendit urbem Barbarus) Multis locis urbem incenderunt hostes, & suis manibus evertere.

Famque nomen) Ovid.

Adipodionia quid sunt, nisi nomina; Theba? Propert.

Cum breve in exiguo marmore nomen ero.

Domus Musarum) Sub Matthia Corvino, eruditissimo principe, qui nobilissimam illic Bibliothecam construxit, quæ urbe a Turcis occupata conflavit unâ, non sine magno rei litterariæ detrimento.

Pars magna letho dati &c.) Insolens hæc videretur locutio, nisi ita locutus fuisset Virgilius:

— pars & certare parati.

Alibi:

Pars calidos latices, & ælia undantia flammis
Expediunt, corpusque lavant frigentis, & unguunt.

Et Mox:

— pars ingenti subière feretro
Triste ministerium, & subjectam more parentum
Aversi tenuere facem.

Consuluit sibi) Fuga mortem prævenit. urbe enim capta, Equitatus aufugit proximus.

Plus vice simplici) Sic solent in rebus gravioribus.
Horatius:

Dumque tu procedis, Iô Triumphe,
Nec semel dicemus, Iô Triumphe,
Civitas omnis, dapimusque divis
Terra benignis.

Alibi:

——— *arces*

*Alpibus impositas tremendis ,
Disiecit acer plus vice simplici .*

Cadunt fugiuntque) Duplex ratio cur bis ingeminetur illud *Io Triumphe* , quoniam & cæsi sunt sunt hostes & fugati.

P A G. 12.

Quem , Musa , primum , quem fidibus tuis dices secundum) Virgil. de Camilla :

*Quem telo primum , quem postremum , aspera Virgo ,
Dejicis ?*

Musas autem invocant etiam in medio opere Poetæ , si quando gravior ineiderit nodus , unde se ipsi vix extricare possint : simul ad parandam attentionem. Homerus , in enumeratione Navium :

Ἐστί τε νῦν μοι Μῆσαί , Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι ,

Ἰμεῖς γὰρ θεαί εἰσι &c.

Οἵ τινες ὑγερμένους Δαναῶν καὶ κείραντες ἦσαν.

Et ex eo Virgil. in enumeratione populorum lib. vii.

Pandite nunc Heliconæ , deæ , cantusque movete ,

Qui bello exciti reges , quæ quemque secutæ

Complerint campos acies : &c.

& alibi :

——— vos o Calliope precor aspirate canoenti

*Quas ibi tunc ferro strages , quæ funera Turnus
Ediderit.*

Dabæ) Scytharum genus.

Romanas volucres) Aquilas Romanas.

Bistonæ Luna) Lunæ dimidiatæ , Turcarum Signa.

Duxor Agminis) Duxit hic universum agmen & Cætaris copiis præfuit.

Tu scandis arces) Ad urbem oppugnandam instigavit militem , & suo illi exemplo præiit , murumque conscendit ipse.

Fugientibus insistis) Capraram Equitatum hostium insequi iussit fugientem.

Equis equitumque turmis) Horat.

Jam fulgor armorum fugaces.

Terret equos equitumque vultus.

Bavara decus omne turma.) Virgil.

Tu decus omne tuis.

P A G. 13.

Tuas tu linguis urbes) Ipse enim exercitum suum duxit Dux Bavarus, & rem fortissime gessit.

Validum agmen ipse) Virgil. — magnum

Agmen agens Clausus, magnique ipse agminis instar.

Decoro pulvere sordidum) Horat.

Andire magnos jam videor duces

Non indecoro pulvere sordidos.

Tu cohibes fluvium catena) Catenam Danubio injici jussit ad impedienda navigia.

Brandeburgi fulminantem manum) Inter cæteros strenue admodum rem gessere Brandeburgici milites, qui & magnam partem occubuere. Sic enssem fulmineum apud Virgil. apud eundem fulmineus Mnestheus.

Bello potentem Neoburgium) Et illi egregiam cum reliquis operam navarunt.

Marte clarum Cæsareo Venetoque nomen) Sereniorum enim familia egregia plus semel & Cæsari & Venetis in bello contra Turcas virtutis suæ documenta dedit.

Fatale nomen Gelonis) Ob Crojam, Albanix caput, Scanderbegi patriam, infensissimi Turcarum hostis.

Cohortis Ligusticæ) Ligures enim Spinolæ.

Manibus dejecte de summis) Postquam enim murum adscenderat, glande de muro dejectus est victoriæ tam insignis laude privatus, viduatus.

P A G. 14.

Invisita bello pectora) Respicit omnes superiores Duces ac Principes. Virgil. — invictaque bello

Dextera.

Centum guttura si mihi &c.) Homerus de Navibus ad Trojam profectis:

Πληθὺν δ' ὅσων ἂν ἐγὼ μνησσομαι, ἔδ' ὀνομήνω,

οὐδ' εἰ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματ' εἴεν,

Φωνῇ

Φωνὴ δ' ἄρρηκτος, χαίλῃσιν δὲ μοι ἤτερ ἐνείη.

Et ex eo Virgilius:

Non, mihi si lingua centum sint, oraque centum,
Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas,
Omnia panarum percurrere nomina possim.

Eque are tubas lituosque centum) Tubas & lituos sumpsi potius, quam aut *φωνὴν ἄρρηκτον* Homeri, aut *ferream vocem* Virgilii, quoniam id fortius hoc loco & convenientius. simul ut ostenderem generose & non serviliter esse imitandum. Docuit hoc optime Maro, qui vix ulum è Veteribus attingit locum, quem non aut æquat aut superat.

Nitor palmæ) Ipsa tam insignis victoriæ gloria oculos præstringit atque offuscat.

Ducem Gelonum) Bassam inferiorem, ut vocant; qui gregarii militis habitu in ipsis muris occisus est.

Hic media &c. Bassam superiorem, qui in ipsa arce caprus est.

Dux ipse) Magnus, ut vocant, Visirius, qui juxta cum ingentibus copiis aderat.

P A G. 15.

Mordet humum) Virgil.

Ille mihi ante alios fortunatusque laborum

Egregiusque animi, qui, ne quid tale videret,

Procubuit moriens, Et humum semel ore momordit.

Homèrus:

—— πάλῃ δ' ἄρ' αὖτ' ἐταῖροι

Πανίῃσιν ἐν νηυσὶν ὁδὸν ἐλάτοισιν ἔχουσιν.

Audit triumphum &c.) Horat.

—— auditumque Medis

Hesperia sonitum ruina.

Applaudit almæ Lechus adorea) Polonus. antiquissimus Polonorum rex Lechus.

Volvitque longos Vistula vortices) In rebus tristibus minori vortice fluere dicuntur amnes, majore vero ac grandiore rebus ex voto fluentibus. Horat.

Medumque flumen gentibus additum

Victis,

Vittis, minores volvere vortices.

Davus) de Drauw.

Tibiscus) de Theys.

Ister) Qui alio nomine Danubius, undebino minem vocat Ovidius.

Qua fonte prolapsus &c.) Ab Helvetiæ montibus, usque in mare Euxinum, quod alio nomine, Caucasum dicitur.

Pontus) Euxinus, qui κατ' ἑξῆς Pontus.

Pallescit undis) Nigrum mare appellatur incolis.

In gelidos fugit Hebrus ortus) In fontem & originem suam. Familiaris poetis expressio. Virgil.

Amnis & Hadriacas retro fugit Ausfidus undas.

Hebrus autem, celeberrimus Thraciæ, amnis pro tota regione sumitur.

Luna Othomannidum) Turcarum Luna caput occultare, seque abscondere dicitur, sermone Poetico, cum Turcicum offuscatur ac debilitatur imperium.

Cornu diffracto) Pari modo cornu ejus frangi dicuntur, cum vires infringuntur:

Videri negat) Recusat, præ pudore & ægitudine.

Bosporeo mundo) Per totum imperium Turcicum. Bospori Dominus Turca: ad Bosporum Thracium Constantinopolis.

P A G. 16.

Late nivosum quassat Athos jugum) Altissimus Macedoniae mons Athos, ut Thraciæ Hamus & Rhodope. culmina autem sua movere dicuntur montes præ horrore ac timore, ut & Turres & Arces.

Turres Byzanti) Ipsa Constantinopolis, quæ Constantinii nomen induit, translato illuc Imperio. Turrita autem imprimis hæc urbs.

Romana agmina) Quod fortius hoc loco, quam Germana. Veterum enim Romanorum nescio quam vox ista representat imaginem.

Fam domitos Dahas) Respicitur locus Virgilii VIII. Æneidos:

Iudo-

Indomitique Dahæ, & pontem indignatus Araxes.
 Jam scilicet domiti sunt qui ab eo vocantur *indomiti*;
 neque hoc amplius iis Epitheton convenit.

Ite, ite remis, ite velis, ite mari simul, ite terrâ) Horat.

Et te sonantem plenius aureo

Alcæ pleetro, dura navis,

Dura fugæ mala, dura belli.

Paternum imperium) Quod majores eorum olim habuerunt, nondum occupata à Turcis Græcia.

Grajis) Ita malunt poetæ, quam *Gracis*. humile enim id nimis, ac tentæ.

Hadriano mari) Horatianum hoc: ita enim ille potius quam *Hadriatico* aut *Hadriaco*.

O matre pulchra filia pulchrior,

Quem criminosis cumque voles modum

Pones lānbris, sive flamma,

Sive mari libet Hadriano.

Qui hæc levia putant, non vident illi quid magnam sæpe elegantiam pariat.

Movere, pulsare) propria remorum verbera. Virgil:

— remorum in verbere perstant.

Volitare) Proprium velorum volare, unde & nomen; hinc alas iis assignat Virgilius:

— velorum pandimus alas.

P A G. 17.

En fervet Ægæum) Virgil:

— Jam titora fervere latet.

— jam fervere litora flammis.

Tellus Epidauria) Pars Peloponnesi, versus Ægæum.

Argos, Mycenæ) Argivorum urbes; ubi regnavit olim Agamemnon; unde illæ *Agamemnoniæ*.

Litore vos gemino Corinthus) Inter duo enim maria sita est urbs, Ægæum & Ionium, unde *bimaris* & *διπλάρο* appellatur poetis.

Achaïa) Proprie dicta, cujus caput Corinthus.

Quadrupedum generos. mar) Farax equorum hæc regio.

Parens virum) Bellicosa admodum gens Spartani.

Novis

Novis palmis) Quales reportarunt sub Philippo & Alexandro.

Aganippidum Phœbique sedes) Quam incoluerunt olim Apollo ac Musæ; omnes artes ac scientiæ. Bœotiz fons Aganippe.

Jam profugæ) Post ingruentem barbariam.

Phœbique Mavortisque fronde) Lauro. ea enim & vates coronantur & milites.

P A G. 18.

Frondosa vobis &c.) Si lauros desideratis, en vobis in vicinia Tempe, amœnissimum Thessaliæ nemus, quod jam ramos suos extendere, vobisque porrigere videtur.

Hæmonias lauros) Thessalicās illas; luctu jam & torpore marcidās, aridas.

Animate) Animam ac vitam iis inspire.

Auditis, an me decipit?) Horat.

Auditis, an me ludii amabilis.

Insania?

Fucundus error) Virg. — *gratusque parentibus error.*

Maleam) Promontorium Mælex; hodie capo Maliô: Crebris naufragiis infame hoc Laconicæ Promontorium. Ovid. — *Nec timeam vestros curva Malea sinus.*

Legitis) Verbum nauticum. Virgil.

— *crebris legimus freta concita ventis.*

Pelopis domus) Ubi regnavit olim Pelops qui insulam e suo nomine Peloponnesum appellavit; quasi *πῆλον* *ἤπειρον*.

Insulam) Proprie est Peninsula.

Atrida) Agamemnonis, Atrei f.

Telamonii) Ajacis, Telamonis f.

Æacida) Achillis, Æaci nepotis.

Errat) Vagatur. proprium umbrarum.

Bis cupidus mori) Qui & secundam pro patriæ libertate mortem non gravaretur oppetere.

Grave nomen) Quod sine horrore non audiunt. *Graves Persæ* apud Horat.

Rhodos, Andros &c.) Omnes *Ægæi* maris insulæ.
Indociles moveri) Stabiles, non errantes.

Urbibus exuta centum) *ἑκατόμυτοι* enim *Creta*. Virgil.
Centum urbes habitant magnas.

Illis omnibus exuitur, ejicitur occupata à *Turcis* insula.
Tacit. exuto honoribus *Lepido*.

Asseri) In pristinam libertatem restitui. Ovid.

———— *meque assere calo.*

Creta) Hodie *Candia*.

Divum domus tumulusque) Ubi natus ac sepultus *Jupiter*.

Parens Achillei) *Thetis*, quam in mari illo juxta *Trojam* habitare fingit *Homerus*. *Achillei* autem contracte pro *Achillis*, usitatum Virgilio, ut *Ulyxei* pro *Ulyssis*. Grandius enim quid sonat, & augustius.

Asiæ Phrygiæque bustum) Rudera urbis *Trojæ*, quæ vindicari à vobis desiderant, Nepotibus suis. *Trojanorum* enim *Nepotes* ut ab *Ænea Romani*, sic ab *Antenore Veneri*. Horat.

———— *Dum Paridis Priamique busto*
Insultet armentum.

Mare barbarum) *Thracium*, *Trojanum*, a *Barbaris* nunc occupatum.

Hellen) *Hellepontum*.

Vinculis stringite ferreis) Ut olim frustra facere conatus est *Xerxes*.

Dardanidum renovate muros) Muros *Trojæ* rursus ædificate. Horat. ——— ne nimium pii,

Rebusque fidentes avitæ

Tecta velint reparare Trojæ.

Asio) *Asiatico*. Virgil. ——— & *Asia longe*

Pulsa palus.

Duello) *Horatianum*.

Pacem duello miscuis

alibi: *Et cadum Maris memorem duelli*

Sacro duello) Sacrum enim *Proprie* id bellum dictum.

Regna-

Regnatam Tyranno) Passive. Horat.

Regnata Laconi

Rura Phalantho.

Idem: ——— *Quid regnata Cyro*

Bactra parent, Tanaisque discors.

Revocare) Aufugit enim quasi à veris suis dominis
Asia.

PAG: 20.

Hermus) Phrygiæ fluctus, ut & *Mæander*.

Dubius via) Per varios errores & flexus fluit hic
annis, incertus quo fluat: nunc vero maximè *via*
dubius est, Vosque duces desiderat.

Tigris, Euphrates) Armeniæ, Mesopotamiæ fluvii.

Omni agmine) Omni undarum agmine, onere.

Sætra Moderator undæ) Jordanes.

Hermon) *Hermon*; *Libanus* palæstinæ ac Syriæ mon-
tes.

Longis comis) altissimæ enim cædri: cedris autem &
oleis ferax *Libanus*.

Thure, Myrrha) Quæ illis regionibus propria sunt
aromata.

Arabie Syriæque silvæ) Vastissimis enim silvis ac
nemoribus totus hic tractus abundat. Quod autem
primam in *Arabie* produxerim, auctoritate Propertii
factum est.

Et domus intacta te tremit Arabiæ.

Sancta tellus) Judæa, Palæstina, *κατ' ἐξοχήν* ita
dicta.

Parentibus primis) Si non Adamo & Evæ, Patriarchis
certe, &, qui eos secuti, viris Sanctis.

Calcata) Ultima in hac voce producitur, ob sequen-
tem in sequenti voce mutam & liquidam.

Pronus Sion) Qui vos invitare quasi videtur, pro-
penso illo motu.

Vertice super sacrato) Super ipsum Christi sepulchrum.

Pii belli) Pro Christiana religione suscepti.

Longa monumenta) Diu duratura. *Andromachæ* apud

Virgilium :

*Accipe & hæc , manuum tibi quæ monumenta mearum
Sint puer, & longum Andromaches testentur amorem.*

P A G. 21.

Jordanis terra) Terra circa Jordanem. Ne vero insolens videatur quod penultimam corripuerim, cum nomen sit exoticum. Sic *Nympha Iordanis* apud Ovid. 9. Heroid.

Se quoque Nympha tuis ornavit Iordanis armis.
& in hoc ipso vocabulo Petrus Lotichius Secundus, Germanorum Poetarum facile princeps, hanc sibi licentiam sumpsit, lib. IV. Eleg. VI.

Palmeta, laureta) Vultis palmas? dabit illas Judæa. Lauros? Syria, & Lauretum Daphnes. Utraque enim regio & palmas vobis parat & lauros.

Vinculum duplex) Ex palmis & lauris.

Nutuque) Virgil.

———— *magnum nututremefecit Olympum.*
Bellumque bellantumque curas &c.) Horat.

Divosque mortalesque turmas

Imperio regit unus æquo.

Tibi caris finibus) Judæa, terra tibi dilecta.

Exige finibus) Expelle, ejice. exactos Tyrannos apud Horatium.

P A G. 22.

Verba mea) Adhortationem Odæ superioris.

Audivit æther) Preces ejusdem, & vora.

Gemunt fatigatæ procellæ.) Virgil.

———— *Gemuit sub pondere cymba.*

Superbos Getas) Virg.

Parcere subjectis, & debellare superbos.

P A G. 23.

Sarmaticæ Mederator ora) Rex Polonus.

Regius impetus) Virtus Catonis apud Horat.

Cadit feroces Sarmata Sarmatas) Polonus Tartaros.
Sarmatia apud veteres duplex, Asiatica & Europæa.

Asia-

Asiatici Sarmatæ sunt, qui hodie *Tartari* appellantur: Europæi, Poloni.

Premittne mento turpe solum Getes) Horat.

Turpe solum tetigere mento.

Tyra) Qui Vulgo de *Neister*. Podoliam à Moldavia dividit.

Hosticas copias) *Hosticus ensis*, *Hostica mania* apud Horatium.

P A G. 24.

Agit volucres &c.) Virgil.

———— *aëriam sed gurgite ab alto*

Urgeri volucrum raucarum ad litora nubem.

Ut luna stellis) Horat.

———— *micat inter omnes*

Fulium sidus, velut inter ignes

Luna minores.

Suaque multos ipse capit manu) *Mursam*, ut vocant, manu sua cæpit, Patrique obtulit.

P A G. 25.

Decem Scytharum Millia septies, &c.) Ne quis hic nimium fuisse me putet, en illustres Moravii Legati ad me Polonici verba: *Du surplus sa Majesté Polonoise à en toujours en tête cette année 70000 Tartares, & 20000 Turcs, un Seraskier, & quatre Bassas.* Scythæ autem sunt Tartari proprie.

Oblitus jam non equino sanguine Concanus) *Concani* Scytharum gens. Vescébatur autem hæc gens, ut reliqui Scythæ ac Sarmatæ, uti & hodie, equorum carne. Ovid.

———— *epoto Sarmata pastus equo.*

Horat.

Et latum equino sanguine Concanum.

jam vero non equino sanguine obliti sunt ac fœdati, sed humano, sed suo.

Præpetibus plantis) Quasi præpetes & alati essent eorum pedes. Virgil.

———— *Pedibus timor addidit alas.*

Vaga turba) Scytharum proprium huc illuc vagari , unde αἰμαξόβιοι & Plaustrivagi appellantur.

Moldavicos Valachosque campos) Uti tenue quiddam ac humile nimis barbara ista , ut plurimum , sonant vocabula , ita interdum nescio quid habent Majestatis. consulendæ hac in re aures.

Montis supini) Colles supini apud Virgil.

Morientum acervos) Virgil.

— *Magnos morientum calcit acervos.*

Deorum cura) Virgil. de Ænea.

Cura Deum , bis Pergameis erepte ruinis.

P A G. 26.

Carpato) *Capatus*, *Carpates* notissimus Poloniæ mons, vulgo *krapak*.

Borysthenes.) Latissimus Poloniæ fl. vulgo *de Nieper*.

Patiscus) quem cum *Tibisco* confundunt nonnulli.

Pina , Duna) Poloniæ fluvii.

Terris popularibus) Polonis tuis, *Popularia fluviina* apud Ovid.

Cæde lati) Horat.

— *Cæde gaudentes Sicambri.*

Borussi) *Pruyssen*.

Gelidi plaga vasta mundi) Omnes gentes Septentionales , versus polum Arcticum.

P A G. 27.

Duce Te) Tum enim demum valida hæc gens, quam & valida alias.

Rhætus , Vindelicus) Vicinæ gentes. conjungit & illas Horat.

Videre Rhæti bella sub Alpibus

Drusum gerentem , & Vindelici.

Te Dacus asper) Epitheton Horation.

Te Dacus asper , te profugi Scythæ

Urbesque gentesque , & Latium ferox ,

Regumque matres barbarorum , &

Purpurei metuunt tyranni.

Te latè potent. Ilyric. venerat. orb.) Horat.

Te cæde gaudentes Sicambri

Compositis venerantur armis.

Propinquis fluctibus) Vicini enim illyricis Veneti.

Euganea ora) Euganei, Veneti. Producitur Syllaba ultima ob sequentes consonantes.

Maonio ponto) Mari Etrusco. *Etrusci* a Lydis oriundi, *Lydia* autem alio nomine appellatur *Maonia*. ab Etruria vero oritur Tiberis, unde *Etruscus* amnis appellatur, & *Lydius*. Virgil. — ubi *Lydius* amnis

Inter opima virum leni fluit agmine Tiberis.

Sic Etruria appellatur ab Eodem *Maonia*.

— O *Maonia* delecta juvenus,

Flos veterum virtusque virum, quos justus in arma

Fert dolor, & merita accendit Mezentius ira.

Rex enim Etruscorum Mezentius. Sic urbem Florentiam, urbem *Maoniam* appellat eleganter Politianus.

— qua mons sacer urbem

Maoniam, longique volumina despicit Arni.

Proprio autem nomine mare inferum appellatur *Tuscum*, *Etruscum*, *Tyrrhenum*, & pari jure *Maonium*, *Lydiū*, ut Tiberim vocat Virgilius.

Tua bella) Famam armorum tuorum. Paullo aliter Plinius in nobili illo ad Trajanum Panegyrico: cum Danubius ripas gelu jungit, duratusque glacie ingentia tergo bella transportat.

Marticolam geten) Ovid. — ad usque nivolum

Strymona venisti, Marticolamque Geten.

Ferocientis Vistula) Tecum quasi se armantis, ac fines suos defendentis.

Diros represisti Gelonos) Horat.

Rhetum retorsisti leonis

Unguibus, horribilique mala.

Famaque & imperi dispers. maj. Poloni. &c.) Horat.

— famaque & imperi

Porrecta majestas ad ortum

Solis ab Hesperio cubili.

Pangea) *Pangæus* mons Thraciæ. Virgil.

Altaque Pangæa, & Rhæsi Mavortia tellus.

Timore cognato) Vicino, proximo, vicini enim sunt montes.

Delicuit) Ovidius de Hyrie.

flendo

Delicuit, stagnumque suo de nomine fecit.

Timore autem liquefactæ sunt Rhodopes nives ac pruinæ. Timidiore autem sunt fœminæ, quam viri: quare id de Rhodope convenientius dicitur, quam de Hæmo aut alio aliquo montē dictum fuisset.

P A G. 29.

Erexit undas ipse metu suas) Ut metu & horrere attingantur comæ, ita & undæ. Strymon autem, & Hebrus, Thraciæ fluvii.

Demersit) Occultavit præ pudore.

Aufugit) Luna, Turcarum dea, cœlo fugit præ timore.

Fratris sui) Frustra Solem, & Orientis populos in auxilium advocavit.

Subsedit) Delituit sub mari Ægæo, dimidiato ac fracto cornu.

Milite Te) Te præeunte, & militis non minus, quam ducis fungente officio, quod boni demum imperatoris est argumentum. Plinius de Trajano: *Sic imperatorem commilitonem que miscueras, ut studium omnium laboremque & tanquam exactor intenderes, & tanquam particeps sociusque relevares.*

Quo nemo Regum, nemo Ducum, prior evit Polonorum) Illustreis iterum Delegatus: *Vous remarquerez seulement, que jamais Roy de Pologne n'a porté si loin la guerre hors de son pais, & que l'Armée a été jusques a quatre jours, sans trouver d'autres eaux, que celle des puis, que les soldats étoient obligez de faire. Quæ faciunt ad intelligenda sequentia.*

P A G. 30.

Laborem militiæ gravem] Virgil.

Mi-

Militiam & grave Martis opus.

Finxit) Formavit. Plasticæ proprium.

Matre Dea generatus heros) Æneas. is ipse apud Virgil.

Disce, puer virtutem ex me, verumque laborem.

Pellæum juvenem) Alexandrum. Juvenal.

Unus Pellæo juveni non sufficit orbis.

Sub militia enim Patris tyrocinii rudimenta deposuit, ut de eo Justinus.

Nomine) Alexander, secundus natu Regis Polon, Fil.

Ætate Fratri, non animis, minor.) Sola ætate illi concedens, non virtute.

Patremque jam sequitur) Virgil.

sequiturque patrem non passibus æquis.

PAG. 31.

Petitor velleris aurei) Jason.

Iliacæ populator arcis) Achilles.

Dardanius heros) Æneas.

Memnonii tremor ille mundi) Alexander. Memnon, Auroræ filius; Oriens, domus Auroræ; domus Memnonia, Catull.

Uteriusque domos visere Memnonias.

Orientis autem & Indorum victor Alexander.

Patris progenies Jovis) Hercules, Jovis & Alcmenæ fil.

Monstra Submisere) Horat.

Monstrumve submisere Colchi

Majus, Echioniæve Thebæ.

Herculeæ palmæ.) Proprie. manu enim & clava monstra confecit Hercules.

Formidolosus Thracibus Hercules) Non minus formidandus illis, quam fuerat olim Hercules.

Diomedis) Ut olim Diomedem, Ætolia regem, qui equos suos, hospitibus iis objectis, humano sanguine pascebat, saginabat, devicit ac prostravit Hercules, & mitioribus vesci docuit, ita tu hunc Diomedem, non minus humano se cruore pascentem, Christianum sanguinem sitientem.

Ista dape) Humano sanguine. Ovid. de Diomede
Efferus humana qui dape pavit equos.

Et Virg.

Pinguique humanis dapibus præsepia vidi.

Ad sueta pabula) Ad gramina, ad fœnum & hordeum.

Lycurgi) Lycurgus, Thraciæ rex extirpaverat omnes vineas, unde furorem illi immisit Bacchus, sic ut ipse genua sibi abscinderet. Eodem furore correpti hodie Turcæ, vinearum extirpatores.

Tamrelanum) Ita me hoc vocabum efferre coëgit Lex earminis, uti & Scanderbegi.

Cede gravem) Plenum, abundantem, & quasi gravidum.

Fulmina Thracii horrenda belli) Virgil.

— *Duo fulmina belli*

Scipiadas.

Exscindis) Homer.

Ἐκπίσσω Πελάμοιο πόλιν.

Alcides) Ἀπὸ τῆς ἀλκῆς ita dictus Hercules. Ut ille Acheloi infregit cornua, ita tu Lunæ Threiciæ. Proprium autem Herculis Epitheton *Maximus*. hinc *Ara Maxima*, in illius honorem erecta. Vid. VIII. Æncid. 168. & Propert. l. iv. El. ix.

Indomitis palmis) Χειρὶ ἀκαρῆσιν, ut loquitur Homerus.

Ceu carmine excantata) Putabant veteres sagas carminibus suis cœlo Lunam elicere posse. Virg.

Carmina vel cœlo possunt deducere Lunam.

Tua vero tuba, tanquam carmine aliquo magico, nunc excantatur.

Ara auxiliaria) Cum Luna deficeret, credebant eam laborare, & magicis illis carminibus de cœlo detrahi, cui rei multum prodesse putabant si æneis quibusdam instrumentis ingentem clamorem concitarent, ne magarum carmina exaudire posset, & ita frustraneus esset earum conatus: unde *auxiliaria* ista appellantur *æra*.

Ovid.

Ovid. ——— aut sub candore rubenti ,
Cum frustra resonant æra auxiliaria Luna.

Medea apud Eundem :

Te quoque, Luna, traho, quamvis Temesæa labores
Æra tuos minuant.

Tibullus ;

Cantus & e' curru Lunam deducere tentat ,
Et faceret, si non æra repulsa sonent.

Vana voces) Præter tinnitum æris , ingentem etiam
clamorem excitabant.

Æthere suo) Cælo Turcico.

Deducta) Proprium hac in re verbum , ut & nō labo-
rans, quod sequitur. Virgil.

————— Lunæque labores.

Tua æra) Tubas, lituos, tormenta bellica.

Canalate) Multis enim nivibus obsitus mons iste,
unde nix Sithonia apud Poëtas. Virgil.

Sithoniasque nives hiemus subeamus aquosæ.

Profugo Besso) Præ consternatione enim & timore
fugam jam Constantinopoli meditatur Turca.

O grande terris præsidium tuis.) Horat.

O & præsidium & dulce decus meum.

Momentumque magnum) Vere magnum , immo &
maximum. nisi enim ille Vienna depulisset Turcam ,
longè alia facies rerum fuisset.

Explicit ipse acuta belli) Huc usque promoti, provecti:
Florus: Fab. Maximus periculossimum bellum periculo
explicavit. Horat.

Nil Claudie non efficient manus ,

Quas & benigno numine Jupiter

Defendit , & curæ sagaces

Expediunt per acuta belli.

Iäxygum) Sarmatiæ Europææ populi Iäzyges. Ovid,

————— Quid Sauromata faciant , quid Iäzyges acres.

Iagelonum.) Et hi Poloniæ populi.

Lechæ gentis) Polonorum, à Lecho suo ita deno-
minatorum.

Sidus Lechæ gentis) nō Sidus non incommode viam
sternit

sternit sequentibus, & Principem inter sidera referendum jam *sidus* vocat.

Parrhasii Cynosura Cæli.) Parrhasia pars Arcadiæ, ex ea autem Callisto, à Jove olim amata, & in ursam transformata, quæ ob id *Arcas* & *Parrhasis* uti & *Mænalis*, ab ejusdem regionis monte, appellatur, Ursa autorem *Major* est ista Callisto, quæ alio nomine *Helice* appellatur; *Minor*, quæ vocatur *Cynosura*, quasi *κυνὸς ὄψις*, canis cauda. *Helicen* autem sive ursam *Majorem* ante oculos habebant Græci; *Cynosuram*, sive *Minorem*, Tyrii, cum navigarent. Hinc *Cynosura* metaphorice, pro scopo & meta, quo tendimus, pro stella, quam ante oculos habemus quasi navigantes, Ovid.

*Magna minorque fera, quarum regis altera Grajas,
Altera Sidonias, utraque sicca, rates.*

Idem in Fastis,

*Esse duas Arctos, quarum Cynosura petatur
Sidoniis, Helicen Graja carina notet.*

Valer. Flacc. princip.

——— *Neque enim in Tyrias Cynosura carinas
Certior, aut Grajis Helice servanda magistris.*

Cælum autem *Parrhasium* est cælum Septentrionale, propter *Arcton Parrhasiam*, Ursam *Majorem*.

Auro superno) Non quo hic Reges, sed quo in cælo Sidera coronantur.

Æthereo ostro) Cœlesti purpura, aurum autem & purpura Regum gestamen.

P A G. 34.

Ætheris aurei) Tot stellis ex auro ornati.

Beatos ignes) Quoniam in Cælo stant isti ignes, beatorum sede. vel ex opinione Veterum, qui sidera animas piorum esse putabant. *Ignes* autem proprie sidera, quippe ex igne.

Arctophylax novus.) Tanquam alter *Arctophylax*. Sidus autem cœleste *Arctophylax*, filius *Callistûs* ex Jove.

Nivosi

Nivosi cura vigil columeunque mundi.) Alluditur ad Etymon vocis, est enim Arctophylax *φύλαξ τῆς Ἀρκτῆς*, custos plagæ Arctæ, regionis Septentrionalis. *Vigil* autem; *cura*, quoniam perpetuo vigilar, & quasi in statione est illud sidus: nunquam enim occidunt Ursæ. Ovid. — *quarum regis altera Grajas,*

Altera Sidonias, utraque sicca, rates.

Polo quippe Arctico nimis vicinæ. *Nivosus* vero mundus Septentrio.

Falce Perseus terribili.) In Persei sidus mutaberis, falce, ut ille, conspicuus, & incurvo gladio. *falcatumensem* vocat Ovidius. Et hoc Sidus Septentrionale.

Orion) Paullo quidem longius à Septentrione hoc sidus, sed supra Horizontem tamen hunc nostrum. ut autem ille caput attollit, & longo ad latus gladio minax ac metuendus exoritur, ita exoritur quasi hoc sidus, & *fulmineo suo ense*, tanquam alter Orion, terreat è longinquo Turcas. alii autem pendentem ad latus gladium, alii strictum Orioni assignant ensẽ. Ovid.

———— *Strictumque Orionis ensẽ.*

Virgil.

Armatumque auro circumspicit Oriona.

Te sidus) Te in sidus jam mutatum, jam sidus factum.

Te sidus ignes, &c. colent minores) Horat.

———— *Velut inter ignes*

Luna minores.

hic autem fortius quiddam sonat, ni fallor, & augustius.

Supplice te genu adorat Alcides) Signum Herculis, quod *Engonasm* vocant. *nixum genu* appellat Ovidius: ita omnino repræsentatur hoc signum, & sinistro genu innitentis speciem habet. facit id autem, quoniam se tibi prosternit, te quasi adorat. imparem se enim agnoscit, & minorem. Septentrionale autem & hoc signum.

Supplice genu) Ut solent supplicantes.

Ipse suum tibi cedit astrum) Locum tibi facit, & astrum

astrum suum relinquit. *Astrum* est totum signum :
 astri pars, stella. Propert.

At pater Idalio miratus Caesar ab astro.

Respicitur autem locus Virg. principio Georgicorum :

— *Ipse tibi jam brachia contrahit ardens*

Scorpius, & cæli iusta plus parter relinquit.

Pallescet omnis) Tota tremet ac pallescit, ubi te in
 cælo sidus conspiciet, Turcarum Luna. proprium
 lunæ, *pallere*.

Cornua contrahet) Præ metu. & hoc metuentium. ut
 illi membra contrahunt; sic illa, cornua.

Ærio velo) Nube vultum obducet. seque occulta-
 bit. est autem nubes quasi *velum ærium*.

P A G. 35.

Œstro) Stimulo, Metaphora ab animali quod *Œ-*
spor vocant Græci, *Asilum* Romani, desumpta. Vidend.
 Virgil. 3. Georgicor. 146.

Phœbus) Is vates agit & sacro furore implet;

— *Et stimulos acres sub pectora condit.*

Dædalus, Perseus, Pegasus) Fabulis Poëtarum no-
 tissimi. Usitatum autem est Poëtas, præcipue Lyri-
 cos, volare: est enim hoc carmen, imprimis Alcai-
 cum & Dithyrambicum, sublimis quidam volatus.
 Horat. de Pindaro:

Multa Dircaum levat aura Cycnum,

Tendit, Antoni, quoties in altos

Nubium tractus.

de se ipso:

Non nsitata nec tenui ferar

Penna biformis per liquidum æthera

Vates, neque in terris morabor

Longius, invidiaque major

Urbes relinquam.

Suetas ire Polo) Quare non novum hoc vobis nunc
 iter futurum.

Cautius Icaro) Ille enim cursum non tenuit, & pen-
 nis solutis prolapsus mari Icario nomen dedit.

Dæ-

Dadaléo) Ita amat Horatius, quam *Dadaléo* aut *Dadalio*, aut *Dadaló*.

Pindarum quisquis studet æmulari,

Fule, ceratis opè Dadalea

Nititur pennis.

Idem; *Jam Dadaleo cautius Icaro, &c.*

Cedite remigium) Paullisper mihi concedite. alæ, avium remi: ut contra remi, navium alæ. Sic *remigium alarum* de hoc ipso *Dadaló* apud Virg.

—— *Tibi, Phæbe, Sacravit*

Remigium alarum.

Armiger Jovisque Caesarisque) Aquila, Jovis ales, signum Imperii. Notum est Virgilii illud:

Divisum imperium cum Jove Caesar habet.

Armiger autem Jovis Aquila, quia Jovis arma gerit, ac fulmen ejus portat. Virg.

—— *Leporem aut candenti corpore cyncum*

Sustulit alta petens pedibus Jovis armiger uncis.

Caesaris vero rebus ex voto fluentibus, & tam largam eo mihi præbente materiam, non male Aquila, signum victoriæ, alas mihi suas præbere dicitur.

Jam jam nitenti, &c.) Conferenda hæc strophæ cum illa Horatiana, ad cujus initium confecta est, II. Odar. XX.

Jam jam residunt cruribus aspera

Pellēs, Et album mutor in alitem

Superna, nascunturque leves

Per digitos humerosque plumæ.

Nitenti alite) Olore. album in alitem ait Horat. Cynis autem & oloribus comparantur poëtæ, præsertim Mellici. Sic *Dircæum Olorem* vocat Horatius Pindarum.

Multa Dircæum levat aura cyncum.

P. A. G. 36.

Subjectas nubes) Virgil.

Sub pedibusque viae nubes ac sidera Daphnis.

Spektare) Coram intueri.

Subite, Venti.) Ovid. --- aura, subito:

Et mea non magnum corpora pondus habent.

CUR-

Cursum.) Volatum.
Sanguine plurimo quâ spumat amnis) Proprium amnium
spumare. Virgil.

Dant Sonitum spumosi amnes.

alibi:

Ecce fugæ mediis summis Amasenus abundans
Spumabat ripis.

Hic autem non unda, sed sanguine spumat.

Tela virum clypeosque volvit.) Virgil.

— O Danaum fortissime gentis

Tydidæ, mene Iliacis occumbere campis

Non potuisse, tuæque animam hanc effundere dextra;

Sævus ubi Æacidæ telo jacet Hector; ubi ingens

Sarpedon, ubi tot Simois correpta sub undas

Scuta virum, galeasque; & fortia corpora volvit.

PAG. 37.

Budæ nigrantes pulvere nupero.) Valer. Flacc.

----- *Solymo nigrantem pulvere fratrem:*

Taboque turpatos decoro) Horat.

Non indecoro pulvere sordidos.

Quadrupedum peditumque nimbos.) Virg.

Insequitur nimbus peditum, clypeataque totis

Agmina densantur campis.

Quinque suum loco delubra cui nomen ded.) Quinque Ec-
clesiæ, ut vulgo vocant. Periphrasi vero utendum in
eiusmodi vocibus.

Pannonii pede trita Fani.) Janus Pannonius, Princeps
Poëtarum Hungaricorum, Quinque Ecclesiarum fuit
Episcopus.

Fulguris in modum) Principum virtus non male ful-
mini; Ducum & Imperatorum, fulguri comparatur.

Num Veteranium agnosco rursum) XX Octobris Anni
superioris luculentam de Turcis Victoriam reportavit
Veteranius.

PAG. 38.

Barbarici Spol. ampl. belli.) Virgil.

Bar-

Barbarico postes auro spoliisque superbi.
Minantes nubibus arduis) Sic minæ murorum , apud
 Virgil.

— *pendent opera interrupta, minaque*
Murorum ingentes, æquataque machina cælo.

Idem alibi:

Hinc atque hinc vastæ rupes, gemitque minantur
In cælum scîpuli.

Capovivra) Paullulum inflexi nomen barbarum
Caposvivar.

Regalis Alba.) Stoelweiffsburg.

P A G. 39.

Glebæ jugera non suæ.) Terræ hostilis. At illud fortius.
Levat perustum Buda caput.) Emphaticum hoc.
Starrenbergianis) Virum tam bene de re Austriaca
 meritum nefas fuisset illaudarum præterire. Quare hic
 opportunus mihi visus est locus.

Intraque præscriptum, &c.) Horat de eadem gente :

Intraque præscriptum Gelonos

Exiguus equitare campis.

Vagus ille.) Huc usque limites suos excedens.

P A G. 40.

Acinacesque) Horat. — *Medus acinaces.*

Balistæ) Tormenta bellica nostra.

Tholis) Templorum fastigiis.

Suos recognoscens triumphos) De Augusto Virgilius ,
 lib. VIII.

Ipse sedens niveo candentis limine Phæbi

Dona recognoscit populorum, aptatque superbis

Postibus.

Vindibona) Quæ vulgari nomine Vienna.
Jam non minantes, &c.) Ovid.

Hic qui nunc in humum lumen miserabilia figit ,

Non illo vultu, cum tulit arma, fuit.

Ordine eunt, populique, longo.) Eodem rursus loco
 Virgilius :

G

In-

— *Incedunt victa, longo ordine, gentes,
Quam variae linguis, habitu tam vestis & armis.*

P A G. 41.

Uterque Bosporus) Thracius, & Cimmerius.

En ipse pacem, &c. Summis votis pacem expetis Turca, Legatos mittit, & magno, ut vocant, Visirio quocunque modo pacem cum Christianis ineundi potestatem dedit.

Credite posteri) Incredibile enim id illis fortasse videbitur. Horat.

Bacchum in remotis carmina rupibus

Vidi docentem, (credite posteri)

Nymphasque discentes, & aures

Capri pedum Satyrorum acutas.

Lenonibus) Legatis. Bono sensu usurpatum hoc primo vocabulum, in nequiores sensum paulatim deflexit, ut tyrannus, ut alia. Justin. 2, 3. *Primus Scythis bellum indixit Sesostris, rex Aegyptius, missis primo lenonibus, qui hostibus parendi legem dicerent.*

Genibus minor) Genu nixus, supplicans.

Bistonis) Ora Bistonia, Thracia.

Quas habuit modo) Ferox semper Thracum gens & bellicosa. Unde Mars terram illam incolere dictus est. Claudian.

Mavors, nubifero seu tu procumbis in Hemo,

Seu te canagelu Rhodope, seu remige Medo

Sollicitatus Athos, seu caligantia nigris

Illicibus Pangaea tenent.

Virgil.

Altaque Pangaea, & Rhasi Mavortia tellus.

Idem alio loco:

Terra procul vastis colitur Mavortia campis,

Thracæ arant.

Et rursum:

Gradivumque patrem Geticis qui praesidet arvis.

Ausiriacos sibi legit agros.) Austriam pro Thracia sibi nunc sedem delegit.

Urbs septicollis) Pontifex Romanus, qui ingenti pecuniæ summa bellum hoc foyet, & magnas in hanc rem opes impendit.

Bellorum nervo) Pecunia enim nervus belli.

Aureos defudat imbres) Tanquam gratissimum rorem è Quirinali monte destillat. Alluditur ad Fabulam Danaes, & aureum illum imbrem.

Excipit, & suo mox amne, &c.) Ovid. de Sororibus Phaethontis in populos mutatis.

Inde fluunt lacrymæ: stillataque sole rigescunt

De ramis Electra novis: quæ lucidus amnis

Excipit, & nurbus mittit gestanda Latinis.

Ausoniam aurum) Pecuniam Romanam, Italicam, à Pontifice collatam.

Tiberinus) Tibtis.

Etrusco nunc Tiberi suas dat Hermus undas?) Anne Hermus Lydiæ fluvius ille aurifer, undas suas commodat Tiberi Etrusco, Latino amni, tam procul à Lydiâ dis-
finito, & ille nunc, uti prior ille, aureas arenas provolvit?

Proximus an loco migravit, &c.) An vero Tagus Tiberi & Italiæ vicinus amnis, nec tam longe, ac Lydus ille, ab eo divisus, ex Hispania in Italiam commigravit, & nunc aureas per Latium aquas volvit?

Russus) Moschus, qui fœdus cum Cæsare, Polonis & Venetis iniit nuper, & ad communem hostem oppugnandum se hac æstate daturum promisit 30000 hominum millia.

Perdomito) Plane subjugato.

Asia petit arva) Relicta enim Constantinopoli, trajecto Bosporo, in Asiam aufugit tisque, populi tumultum metuens, sibi que consulens, Turca.

Canorus ales) Cantant olores, cantant & Poëta, Musarum olores. Horat.

Jam Dadaleo cautius Icaro

Visam gementis litera Bospori

Syrtesque Gætulas canorus

Ales, Hyperboreosque campos.

*Quo feror æthere) Sub quo cœlo, quo in aere versor ?
Parce cursu, parce remis, &c.) Virgil.*

Parce metu, Cytherea.

Volatus alias) Carmen quod sequitur.

Inclita te docuit Hellas) Peloponensius & reliqua Græcia, ejusque fama ac gloria.

Argolicæ populator oræ.) Morosinus, & Venetorum res gestæ.

Quin nunc, &c.) Virgil.

Quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget usus

Viminibus, mollique paras detexere junco ?

Paternum ad Amstelam.) Patrium, natalem.

P A G. 44.

*Suspende fluctus, ultimum & hoc mihi, &c.) Virgil.
Eclog. x.*

Extremum hunc, Arethusus, mihi concede laborem.

Ut autem ille Arethusam, ita hoc loco non incommode invocatur Amstela. Vid. fin. superioris Odæ. Flumina vero fluctus suos suspendere dicuntur, cum aliquem canentem audiunt. Virgil.

—— *Quorum stapefactæ carmine lynces,*

Et mutata suos requierunt flumina cursus.

sic amnes morari dictus est Orpheus.

Lavis amne) Ita amant Poëtæ, Horatius imprimis & Virgilius.

Phæbe, qui Xantho lavis amne crines.

Et de eodem alibi: — *hinc matrona Juno, &*

Nunquam humeris positurus arcum,

Qui rore puto Castaliæ lavit

Crines solutos.

Virgil.

—— *nec cum*

Præcipitem Oceani rubro lavit aquore currum.

Et alibi rursum — *lavit improba teter*

Ora cruor.

Iterum Horatius:

Cedes

*Cedes coemptis saltibus, & domo,
Villaque, flavus quam Tiberis lavit.*

lavere enim dicebant antiqui, pro lavare.

Et tu, profundum quæ regis Adriam) Horatius.

Non qui profundum Danubium bibunt.

*Nata mari Venus Hadriano) Ut enim Venus è mari
Cytheriaco, ita tu, urbs pulcherrima, & Italiæ quasi
Venus, è Mari Hadriatico nata es.*

*Studia bæc amana) Studium Poeticum, quod per
excellentiam amenum & dulce. Virgil.*

———— dulces ante omnia Muses.

*Naugerios, Bembos) Andream Naugerium, & Petrum
Bembum, Poëtas celeberrimos, Venetos.*

PAG. 45.

*Graswinkelius) Theodorus Graswinkelius, cujus
exstat Libertas Veneta.*

*Heinsius.) Daniel Heinsius, qui egregia oratione pa-
cem inter hanc gentem & nostram gratulatus est Ve-
netis, unde & dignitate Ordinis S. Marci eum honora-
vit Respublica.*

*Euganea genti) Venetis. Euganei juxta mare Hadria-
ticum siti unde montes Euganei, mare Euganeum.*

*Gallus olor.) Alexander Morus, Orator & Poeta in-
signis, qui eximia oratione, uti & pulchro carmine
Victoriam, quam anno 1666 de Turcis reportave-
rat, Serenissimæ Venetorum Reipublicæ est gratu-
latus.*

*Hoc ipso in loco) In hac ipsa urbe, in Auditorio Athe-
næi nostri Illustris.*

Nec te camenæ peniteat mæ) Virg.

Nec te peniteat pecoris divine Poëta.

Timavus) Amnis celeberrimus, versus Istriam. Virgil.

Antenor potuit, mediis elapsus Achivis,

Illyricos penetrare sinus, atque ultima tutus

Regna Liburnorum, & fontem superare Timayi,

Unde per ora novem, vasto cum murmure montis

It mare præruptum, & pelago premit arva sonanti.

Ponti progenies) In mari posita, & quasi è mari nata.

Liberagens) Sub Republica vivens.

Fluctus findimus) Huc illuc navigamus negotiorum & mercaturæ causâ.

Fura damus mari) Varias terras & colonias occupamus.

PAG. 46.

Furor Adriæ) Furibundus enim imprimis Adriæ, Horat.

Fractisque nâuci fluctibus Adriæ.

Iterum: *Dux inquieti turbidus Adriæ.*

alibi sursum. ~~—~~ *nego quid sit iter*

Adriæ novi finis; & quid albi

Peccet lăpyx.

Idem alio loco — *Pretis acrior Adriæ,*

Curvantis Calabros finis.

Non clanger armorum) Ovid. de Orpheo

Cunctaque tela forent cantu mollita, sed ingens

Clamor, & inflato Beretynhia tibia cornu,

Obstrepuere sono cytharæ.

Vocis iter) Ovid. de Piramo & Thisbe:

Id virtutum nulli per sæcula longa notatum,

(Quid non sensit amor?) primi sensistis amantes,

Et vocis fecistis iter.

non improprie autem additur *voci iter* hoc loco.

Superunt aquas) Proprio sensu. *Superum* enim & *Hadriaticum* appellatur id inare.

PAG. 47.

Iras improbus Adriæ jam ponit omnes) Quoniam æstuosum hoc mare, hinc iracundum, improbum vocat Horatius Adriam:

Quantum sidere pulchrior

Ille est, tu levior cortice, & improba

Iracundior Adriæ

Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

Quæ finis) Ita amat Virgilius potius, quam genere masculino,

Hæc

*Hæc finis Priami fatorum, hic exitus illum
Sorte tulit.*

Obruor aquore laudum Tuarum) Propert :

Quid me scribendi tam vastum mittis in æquor ?

*Terra Palladis) Attica, Athenarum dea tutelaris
Pallas.*

Hinc Zephyris animata Tempe.) Sunt enim auræ & Zephyri, quasi anima istius loci : vitam & motum inspirans foliis. Horat.

———— Somnus agrestium

Lenis virorum non humiles domos

Fastidit, umbrosamque ripam,

Non Zephyris agitata Tempe.

PAG. 48.

Pindique summum, &c.) Pindus, Thessaliæ mons, Phœbo & Musis sacer, uti Parnassus in Phocide, in Bœotia Helicon.

Virentem perpetuis lauris) Laurus Musarum & Phœbi arbor : Laurus oblitus Helicon, & perpetuo virgens.

Blandæ sorores) Musæ, Jovis & Mnemosynes filiæ.

Clarias aquas) Musis & Apollini sacras, à Claro Ioniæ civitate, Apollini sacra, & vicino illi fonte.

Fontis caballini) Pegasei, Hippocrenes, quem unguis suis fontem fecit Musarum ἵππε κρήνη. Bœotiæ fons Hippocrene, prope Heliconem, quasi ἵππε κρήνη.

Vitreæque Cirrham) Cirrhæ undas vitreas, pellucas. Cirrha Bœotiæ oppidum, Apollini consecratum.

Atlantis nepos) Qui est Mercurius. Horat.

Mercuri facunde, nepos Atlantis.

Maia enim ille, Atlantis filia, & Jovis filius. Stellifer autem Atlas & Coelifer.

Virg. : ——— Maximus Atlas

Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Virorum Mercurialium tutela) Est enim ut ait Horat.

Custos virorum Mercurialium,

Mercatorum & Oratorum atque Eloquentiæ deus, unde ἀλλήλοισι καὶ λογιώτατον ἦν eum vocat Lucianus.

Cyllenes nivoſo fuſe jugo) In monte enim Arcadiæ Cyl-
lene natus Mercurius, qui exinde *Cyllenius*,

quem *Candida Maja*

Cyllenes gelido conceptum vertice fudit;
ut ait iſto, quem reſpexi, loco Virgilius.

Cytharæ repertor) Tertia ratio cur invocetur Mer-
curius, quippe qui eſt Lyrae repertor, eam enim inve-
niſſe dicitur. Unde parentem Lyrae cum vocat Horat.

Te canam magni Jovis & deorum

Nuntium, curvæque Lyrae parentem.

Vicina vobis dum cano prælia) Vicini enim præliis ac
victoriis Venetorum fuiſtis.

Clarios fontes) Muſarum undas. Virg.

Pandite nunc Heliconæ deæ.

Vidiſtis altis vos etenim jugis) Prope enim adfuiſtis, &
rem omnem e montibus veſtris contemplati eſtis. Ho-
merus allegato ſuperius loco:

Εἴσπετε νῦν μοι Μῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι;

(Ἵμεῖς γὰρ θεαὶ ἐστέ, παριστέ τε, ἵστα τε πάντα,

ἡμεῖς δ' ἐκείνους οἶον ἀκρόαμεν, ἔδδ' ἐπὶ ἰδμεν.)

Οἴπης ἡμεῖς Δαναῶν, καὶ κρείονες ἄνδρες.

Quod ſuo more ab eo eſt mutuatus, & ſic ad verbum
pæne expreſſit Virgilius:

Pandite nunc Heliconæ deæ, cantusque movete,

Qui bello exciti reges, quæ quemque ſecutæ

Complerint campos acies; quibus Italia jam tum

Floruerit terra alma viris, quibus arſerit armis

Et meministi enim, divæ, & memorare potestis:

Ad nos vix tenuis fama perlabitur æura.

In ſupremo Taygeti jugo, &c.) Taygete longiſſimus al-
tiſſimus Arcadiæ mons, unde in omnem Peloponneſum
proſpectus. hinc περιμήκετον, vocatur Homero:

Ἡ καὶ Τηγάτην περιμήκετον, ἢ Ερύμαντον.

Tzetzes in chiliadib; — αἶφα δὲ Λαγυδῆς;

Τηγάτην προσέειπεν ποσσὶν παρῆσσι πιπρωῖς;

Αχρόατεθ' δ' ἀναβὰς διδέρκεθ' ἡσάν ἀπῆσαν

Ταῦτά λίδε Πίλοπτον;

Virgil: ——— O ubi campi,
Sperchioſque, & virginibus bacchata Lacanis
Taygeta!
 una Pleſiadum *Taygete*, quæ huic monti nomen dedit.

P A G. 49.

Sacula jam duo) Et quod excurrit, Anno enim 1453
 capta à Turcis Constantinopolis, & tota eorum im-
 perio ſubjecta eſt Græcia.

Late tyranni Regis) Late tyrannidem ſuam exercen-
 tiſ. Horat.

Auctore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & immanem Maricæ
Litoribus tenuiſſe Lirim
Late tyrannus.

Impium examen) Militem, exercitum, Horat.

————— & juvenum recens
Examen, Eois timendum

Partibus, oceanoque Rubro
Amputata parte valentior) Inſtar Hydræ. Horatius,
 aut Hannibal apud eum, de Romanis:

Non Hydra ſectò corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem,
Novæque ſemper clade ferocior.) *Damnus dives ab ipſa ſuis,*
 ut de Hydra. Ovid.

Urit vinclis) Sic uri loris apud Horat.

P A G. 50.

Seque digna ira) Ovid.

Ingentes animo, & dignas Foræ, concipit iras,
Meane dixit.) Horat. 4. Od. 4.

Dixitque tandem perfidus Hannibal, &c.
 ubi ille ab Horatio introducitur loquens, quod alias
 Epicis proprium.

Virgil :

*Impius hæc tam culta novalia miles habebit ;
Barbarus, has segetes ?*

Non ita.) Aneas apud Virgil.

*Non ita. namque etsi nullum memorabile nomen
Fœminea in pana est, nec habet victoria laudem,
Extinxisse nefas tamen, &c.*

Auspice me.) Horat :

Teucrio duce, & auspice Teucrio.

Mora nulla) Virgilio hæc usitata expressio.

PAG. 51.

*Fœdisfragi) Proprio sensu : rupto enim ac fracto,
quod inierat, fœdere, impium hoc Christianis bellum
intulit Turca.*

Pronoque classis labitur equore) Virgil.

Labitur uncta vadis abies.

*Est in reductis Ioniæ maris Zacynthus undis) Zacyn-
thus, hodie Sainte, in sinu maris Ioniæ sita est insula,
In sinus autem recedere, ac se reducere dicitur unda,
Virgil.*

Est in secessu longo locus. insula portum

Efficit, objectu laterum ; quibus omnis ab alto

Frangitur, inque sinus scindit sese unda reductos.

Sic reducta vallis apud Horat.

*Deligebat hanc Venet. Morosin. alnis) Huc cursus fuit,
ut ait Virgil. huc enim & Veneti, & copix Auxiliares
maritimæ, venerant ad constitutum.*

*Gurgite quos suo Thyrrhena Tiberis, &c.) Classis Pon-
ticia.*

*Quos Arnus & portus Liburni) Classis Magni Etru-
riæ Ducis.*

Quos Melite) Classis Melitensium.

*Melite generosa) Animosa enim hæc & bellica insula,
Equitibus suis nobilitata.*

PAG. 52.

Chius) Chio hodie, Chium autem insulam, aut Cre-

tam

ram, aut Eubocam, aut Peloponnesum, ut ex eventu
patuit, oppugnaturi ex prudentiorum suspicione vide-
bantur Veneti.

Jovisque cuna Creta) — Jovis incunabula creten,
apud Ovid.

Eubœa) Negroponte hodie.

Regnata Oenomaos Pelopique terra) Peloponnesus, ho-
die Morea, ubi Oenomaus olim, eoque devicto Pelops
regnavit, qui & toti regioni nomen dedit.

Pylos) Patria Nestoris, unde ille senex Pylius. Na-
varinum vocatur hodie.

Neleus) Qui pater Nestoris, unde ille Neleus.

Velut ante) Possessa fuit hæc olim à Venetis.

Pyli ruentis murmur, &c.) Horat.

auditumque Meziis)

Hesperis sonitum ruine.

Metbone) Hodie Modon.

Velut ante) Et hanc olim Veneti habuere.

Nauplia) Napoli di Romania, à Nauplio, patre Pala-
medis, ita olim vocitata, Palamedis urbs, patria.

P. A. G. 53.

Arma auxiliaria) Auxiliares Turcarum in vicinia
copiæ, ad succurrendum obsellis missæ.

Montis propinqui ærium vallum) Ad latus urbis sini-
strum altissimus est mons Palamida, à Palamede ita
nominatus, qui urbem pene totam cingit ac circum-
vallat.

Ductor Geloni proximus agminis) Bassa cum exercitu
suo auxiliari, quo per Coningsmarkium debellato,
urbem à mari oppugnare incepit Dux Venetus.

Sub dominos redit urbs priores) Et hujus olim urbis
possessores fuere Veneti.

Nec semel Italis, &c.) Horat.

Nec semel decemus, Iò triumphe.

Dux Venetæ Morosine classis) Ovid.

O Rhodia ductor fortissime classis.

Ora alia) In Dalmatia, & alibi, quæ longum fuisset enumerare.

PAG. 54.

Subducunt) Virgil.

— *Et fidum capiti subduxerat ensen.*

Corone) Coron.

Theramne) Calamara.

Nuper) Anno 1685, cum duæ hæ insulæ per Eundem hunc Morosinum in Venetorum potestatem venire.

Leucadio sita terra ponto) *Isola di Sancta Maura*, quæ *Leucas*, & *Leucadia*, *Leucate* Virgilio. occupata per Morosinum insula Anno 1684.

Et quæ per undas sparsa Saronicas) *Ægina*, hodie *Egene*, in mari Saronico sita, per Morosinum Venetorum imperio adjecta Anno 1674.

Sortita magno nomen ab Æaco) Ille enim ab Æginæ matris nomine *Æginam* eam nominavit, cum prius vocaretur *Oenopia*. Ovid.

— *latere inde sinistro*

O Enopiam Minos petit, Æucideia regna.

O Enopiam veteres appellavere: sed ipse

Æacus Æginam genetricis nomine dixit.

Myrmidonum genitrix valentum) Populum enim pestilentia amissum recepit miraculo Æacus, & *Myrmidonæ* ob multitudinem appellavit, & parcimonim formicarum, *ὄν τῶν μυρμηκῶν*. Videndus vii Transformationum Ovidius.

Gemino soca pulsa ponto) Utriusque maris in sinu Corinthiaco incolæ.

Culti sunt et soli) Ab Atheniensibus enim omnis cultus & elegantia, doctrina atque scientia.

Gaudet Athenæ) Venerose Duci submittere voluerunt Athenienses, & tributi nomine obtulerunt 9000 Coronatos.

Jam subactæ) Ac si jam subactæ essent.

PAG. 55.

Maleam) Capō Malio, Australem Peloponnesi partem versus mare.

Leuctrum) Nobilem victoria Epaminondæ in Lacedaemona urbem. *Mainam* incolæ vocant.

Patras) Achaia urbem, versus Sinum Corinthiacum. Idem obtinet nomen.

Validum manu Troezena) Troezen Argolidis oppidum juxta promontorium Scyllæum, Thæci patria, unde *Theseia*, ille vero *Thraezenius* appellatur. Ovid.

————— *recumbunt*

Hac Ixionides, illac Troezenius heros.

Statius: ———— *& quas Theseia Troezen*

Addit opes.

Epidauron) Napoli di *Malvasia*, quam & olim Veneti habuerunt urbem.

Corcyra) Corfu, maris Ionii juxta Epirum insula.

Dulichique Ithacæque regnum) Ubi regnavit olim Ulysses, qui inde *Dulichius*, & *Ithacus*.

Naxosque Delosque, &c.) Insulae maris Ægæi.

Pueri Jovis aula Crete) Ubi regnavit olim Jupiter, nondum deturbaro de cælo Saturno.

Adspirat Æther, &c.) Virgil.

Adspirant aura in noctem, nec candida cursum

Luna negat.

Proxima te vocat Eubæa) Hæc insula, unâ cum Creta, Turcicum jugum exosa, sub Venetorum imperium venire desiderat.

Centum te vocat oppidis, &c.) *ἑκατόπολις* enim Creta.

PAG. 56.

Suoque partas pulvere laureas) In ipsa Peloponneso, & Argolide.

Philopæmenen) Insignem Achæorum ducem.

Neoclidem) Themistoclem, Neoclis filium, prælio ad Salamina nobilem.

Ma-

Marathon) Primam cum Persis pugnam, duce Miliade, in campis Marathoniiis, pugnarunt Athenienses.

Larissa) Thessaliæ urbs, Achillis patria, unde ille *Larissæus*.

Samos) Vel *Same*, una insularum, quas olim Ulysses habuit. Ovid.

Non mihi Dulichium domus est, Ithacæve, Sameve.

Atriden) Agamemnonem, Atrei F: Argis autem hic imperavit & Mycenis.

Egregium Menelaon) Ἀργίφιδον Μενέλαον, ut cum vocat Homerus. Spartæ autem Rex Menelaus.

Lerna) Argivi agri lacus, juxta quem Hydram devicit Hercules.

Stymphalus) Arcadiæ lacus, ubi aves Stymphalidas æneis crepitaculis fugavit idem.

Cleonæ) Oppidum inter Corinthum & Argos, ubi Leo ab Hercule interemptus, qui ab hac urbe *Cleonæus*, unde idem in Cælum relatus *fidus Cleonæum* appellatur Poëtis.

Nemee) Urbs & silva, non procul à Cleonis, ubi Leonem Nemæum interfecit Hercules. *Molem Nemæam* vocat Ovidius.

Erymanthus) Arcadiæ mons, ubi aprum miræ magnitudinis, totius Arcadiæ vastatorem, occidit Hercules.

Labores) Proprio sensu. Herculis enim acta *Labores* appellantur.

Pholoe jugum) Pholoe item mons Arcadiæ, ubi cum Centauris pugnavit Hercules. Ovid.

Testis erit Pholoe, testes Stymphalides undæ.

Juga Tanari) Tænarus Laconicæ promontorium capodi Matapan. Hic specus, & ad inferos descensus. Cerberum per hoc antrum ad superos traxisse catenatum perhibetur Hercules. Loca autem ista omnia, Laboribus Herculis celebrata, in Peloponneso, quod eodem in loco Turcas, non minoris laboris, quam priora illa, confecit hic monstra Hercules.

More Cerbereo) Ut ille Cerberum, ita hic Turcas, novos hos Cerberos.

Sacri Agones) Ita per excellentiam quatuor illa nobilissima Græcorum certamina appellantur, unde & *Hieronica* eorundem victores.

Nemee) Unde Certamina *Nemæa*.

Isthmos) Unde *Isthmica*, in Isthmo Corinthiaco celebrata, unde & nomen.

Olympicam coronam) Olympia, urbs Elidis. colebatur ibi *Olympius Jupiter*, in cuius honorem ludi *Olympici* ab Hercule instituti, omnium celeberrimi.

Equosque victoresque currus) Cursu, equo, curru, quovis denique certaminis genere hic contendebatur.

Pisa palmas) Oleastro, oliva, & præcipue palma *Corobantur*. Virgil.

Sen quis Olympiaca miratus præmia palma

Pascit equos.

Pisis autem celebrabantur Olympia magna.

Tibi corollas, pulvere cum sacro provolvit amnis) *Alpheus*, Elidis fl. juxta quem ludi isti, corollas, & sacrum pulverem victoribus præstabat, & hanc quasi dotem ad amatam sibi *Arethusam* devolvebat, unde ὕδωρ ejus κρήνηφόρον, & ἱερὸν κόνιν, *Sacrum pulverem*, vocat eleganter *Moschus*. Insignis est hanc in rem ejus *idyllio octavo locus*:

Ἀλφειὺς μετὰ Πισαν, ἑπεὶ κατὰ πόντον ὁδὸν,

Ἐχεται εἰς Ἀρήϊον, ἄγων κρήνηφόρον ὕδωρ.

Ἐδὲ φέρων κηλὰ φύλλα, καὶ ἄνθη, καὶ κόνιν ἱερὴν.

Quo alluisse videtur *Silius*:

Hic Arethusa suum piscoso fonte receptat

Alpheon, sacra portantem signa coronæ.

Te stupet è suo Alpheus antro) *Flumen illud prævehantur Olympionica*. Virgil.

Aut Alpheæ rotis prælabi flumina Pisæ.

Te salutat occiduis Erasinus undis) *Fluvius hic, dum è*

lacu

Iacu Stympthalide in Sinum decurrit Argolicum, sub
 terras interim mergitur, & dum se occultat, undis
 occidentibus Heroem hunc nostrum, regionis Argo-
 licæ ac totius Peloponnesi liberatorem, salutare videretur
 quodammodo ac revereri. Ovid.

Sic modo combibitur, testo modo gurgite lapsus

Redditur Argolicis ingens Erasinus in arvis.

Te fons Charadri) Charadrus Phocidis, vel, ut alii,
 Achaïæ fluvius, quem & cum Inacho conjungit Sta-
 tius:

Inachus, advolvensque natantia saxa Charadrus.

fons autem Charadri, ut fons Timiavi, apud Virgilium.

Asopus) Achaïæ juxta Corinthum fluvius.

Te pater Inachus) Inachus Argiæ fluvius in Sinum
 Argolicum influens. *pater* vero, quanquam generale
 sit omnium amnium nomen, peculiariter huic amni
 convenit, propter filiam Iô. Vid Ovid. i Metamorph.

Eurotas) Notissimus Laconicæ fluvius, ipsam Spar-
 tam præterlabens.

Ladon) Arcadiæ fluvius, Panis & Syringis amoribus
 notus. Ovid. i Metam.

Loquaci amne) Gartuli & loquaces amnes, ob aquarum
 murmur. Horat.

— unde loquaces

Lymphae defiliunt tue.

Pelagæa dulcis amor columenque terræ) Horat.

O præsidium & dulce decus meum.

PAG. 58.

Latino quam posuit solo Antenor urbem) Patavium, Pa-
 dua hodie. Virgil. de Anténore:

Hic tamen ille urbem Patavi, sedesque locavit

Teucrorum, & genti nomen dedit, armaque fixit

Troia.

Addua) Per Larium lacum in Padum fluens. Ulti-
 mus limes Venetorum imperii in Gallia Cisalpina, ut
 Timavus in Istria.

Medoacus) Per *Euganeos* non longe a *Venetis* in mare *Hadriaticum* se exonerans.

Minores Pannonii) Ad differentiam *Pannoniæ Majoris*, quæ *Hungaria*. *Pannonæ* autem isti, *Dalmatæ*, *Liburni*, *Illyrii*; ad sinistrum *Venetorum* latus siti sunt populi. *Ovid.*

Nunc tibi Pannonia est, unice Illyris ora domanda.

Te Divam aquosæ, te Dominam, plagæ, &c.) *Hofar.* ad *Fortunam*:

Te pauper ambit sollicita prece

Ruris colonus: te dominam æquoris,

Quicumque Bithyna laceffit

Carpathium pelagus carina:

Pronis adorat fluctibus Adria) *Petron:*

submissa Bosphorus unda:

Stratis Ionium tibi fudit iudis.) *Virg.*

Et nunc omne tibi stratum silet æquor, & omnes,

Adspice, ventosi posuerunt murmuris æra.

Carpathium Icariumque) *Partes maris Ægæi versus Asiam:*

P. A. G. 59.

Grajaque plurimæ tributa pendunt per maria insula) *Plurimæ enim Ægæi maris insulae Venetorum imperio subiectæ.*

Non cum cruentis, &c.) *Pugna ad Dardanhellos, ut vocant, Anno 1656, cum luculentam de Turcis reportarunt victoriam Veneti.*

Æolia mare vidit Helle) *Ovid.*

Quæ simul Æolia mare me deduxit in Helles,

Et longum tenui tramite fecit iter,

Fleximus in laevum cursus:

Helle, Æoli neptis, in mare prolapsa Hellesponto nomen dedit:

Non cum Getarum carbasa, &c.) *Pugna ad Naupactum longe celeberrima, & variorum istius ævi ingeniorum carminibus decantata, Anno superioris sæculi LXXI.*

Fugit & in Sinum Corinthus) Recedere & in Sinum suum fugere tum visa Corinthus.

Obstructæque fauces, &c.) Fauces Corinthiaci Sinus cadaverum multitudine quasi obstructæ.

Lassavit omnem Fama tubam) Victorias tuas narrando, ac per totum terrarum orbem divulgando tubam suam quasi lassare ac defatigare visa est Fama.

Debilesque continuo per inane cursu attrivit alas) Alas quoque suas atterere visa est continuo illo per aërem cursu ac volatu.

Remigio metuente solvi) Indissolubili. Horat.

Illum aget penna metuente solvi

Fama superstes.

PAG. 60.

Divum non sine numine) Non sine miraculo quodam. Virgil. ——— non hac sine numine Divum Eveniunt.

Ringente terra) Et quasi indignante. Virgil. ——— pontem indignatus Araxes.

Fam sæcula, &c. fluxere bis sex integra) Ultra duodecimum enim sæculum jam florent ac vigent Veneti.

Annis prætereuntibus) Virgil.

———— labentibus annis.

———— volventibus annis.

———— *περιδομένην ἐναυτίῳ*, ait Homerus.

Ut ante Trojanas) Trojæ enim conditores Apollo & Neptunus, unde Neptunia appellatur Virgilio.

Tuetur idem, qui posuit) Seneca Trag.

———— destruit idem

Moles, qui posuit, Deus.

Sancta) Ob fidem conjugalem, inviolatam, intemeratam.

Merso quotannis fluctibus annulo) Fieri id solet quotannis, Maii VIII, magna cum cerimonia & pompa, projecto in fluctus annulo aureo.

Dato tibi jungis auro) Est enim hæc quasi dos sponsæ.

Tem-

Temperati legibus imperi) Optime enim constitutas leges hæc habet Respublica.

Cunctaque perdentis ævi damna) Ovid.

Tempus edax rerum, tuque invidiosa vetustas,

Omnia destruitis, vitiataque dentibus ævi

Paullatim lenta consumitis omnia morte.

PAG. 61.

Te sæpe gentes, &c.) Et vicinæ ab utraque parte & remotæ etiam gentes consensu in te unanimi ac tuam perniciem conspirarunt.

Illicis de more) Hannibal de gente Romana apud Horat.

Ducis ut ilex tonsa bipennibus

Nigræ feraci frondis in Alcido,

Per damna, per cædes, ab ipso

Sumit opes animunque ferro.

Vertice quæ sui prognata panis) Pallas, è Jovis cerebro nata.

Fida tuis comes illa bellis) Pallas Heroibus semper additur comes apud Homerum & alios, quo significantur prudentiam ac sapientiam viris semper fortibus adesse debere.

Hæc pacis artes te docet, &c.) Belli enim & sapientiæ dea Pallas.

Proprium tibi) Peculiare, ac nullis aliis concessum gentibus. Virgil.

— *propria hæc si dona fuissent.*

Per quinque tantum sæcula, &c.) A primis enim Consulibus usque ad Julium Cæsarem anni sunt nondum quingenti. Lacedæmoniorum vero Respublica septingentos circiter duravit annos cum dimidio. Vencorum vero jam pæne annos durat mille trecentos.

PAG. 62.

Æterna, prudens, libera, Martia) Repetitio superiorum.

Tu Graja dudum legibus oppida, &c.) Multas enim Græciæ civitates possederunt jam olim Veneri.

Te dominam sui videre Byzanti, &c.) Ipsam Constantinopolim quoque tenere, ante occupatam à Turcis urbem.

PAG. 63.

Evertis) Virg. — Priamique evertere gentem.
Armorumque luce, &c.) Horat.

Fam fulgor armorum fugaces

Terret equos, equitumque vultus.

Major ævi dentibus invidi) Invidiosa vetustas apud Ovid.
& *dentes ævi* apud eundem.

Italæ Cynosura terræ) Præcipua Italæ urbs, & quasi
Cynosura.

Defende Leges) Pristinam libertatem,

PAG. 64.

Justiniane,) Marcus Antonius Justinianus, Serenissimus Venetorum Dux.

Par esse, posses hac utinam modo) Ipsa annorum serie & duratione.

Simulare) Referre.

— Simulatæque veris

Pergama,

Apud Virgilium.

Urbs Amstela) Amstelia. Urbs Romula.

Amstelæ fundator urbis) Deus Optimus, Maximus,
qui hujus Reipublicæ Conditor.

Hoc solidum mihi meta votum) In hoc voto atque omi-
ne desino.

F I N I S.

A M I C O R U M

Vota & fausta Omina.

Α.

Βῆδα, τύχης σφετέρης κήρυκα, Φεαγκιον ἄβελ,
 Ἄβελ Γερμανίης Ἡγεμόνα στραπης.
 Τὸν μὲν ἀμαυμακίσι βόλῳ φέρπτην Ἀρηθ,
 Τὸν δ' ὠδῶν γλυκερῶν Μνημοσύνης θυγατρῶν.
 Καὶ λέγει· Τὸν μὲν Ἀρης ἰδὲ δαΐξε χεῖρας μάχας,
 Τὸν δ' αὐδρῶν Μῆτη κλείει ἀειδέδραμ.
 Ἀμφοτέρω πε, λέγεται, κάρηκε σῆμα κ' ἡσμή,
 Τῷ μὲν ἀεισαιμίνω, δ' ὅ μ' ἀχαιοσάμινω.

Β.

Καίσαρα πείν, νῦν Σαρματίας ἡσται Ἀνακτο,
 Φλάκκω λαζόμω Φεαγκιάδης κητέρω,
 Ἡ δὲ Σκυθῶν Θεράκων πε φυγῶν, μείρῳ πε θανόντων,
 Νίκῳ πε στρατῶν μέλψατο Σαρματικῆς.
 Εἰν ἧ, οἷα λείων, Γενέτης μεζάθυμω ἔλαμπε,
 Λάμπι τίκα, μεζάλα ἰσάπαλον Γενέτη,
 Ἡ δὲ τρετ, καίπερ μείων, σὴ ἀλκί πιποιτίας,
 Καλοῖς ἀμφοτέρων ἔχουσιν ἰσάμω.
 Εὐφύμω, ὦ Φλάκκε· φάτω γδ, καὶ ποτ' Αἰοιδῷ
 Φεαγκιάδω φθόνω θυμωδακῆς σι λάβοι.
 Τίς γδ κρείσσον ἦσσι πένω λύρην ἔλαβε χεῖρσιν,
 Ἡ τίς σφαιτίροις ἦσιν ὀμιοπρε;

Γ.

Στῆσαν οἱ Ἡγεμονεῖς ὅτε τρεσά τρεῖσαια μέθια.
 Τίς μάχων κείνων μάχων δειτερῶς;
 Στῆσιν ὁ Φεαγκιάδης ὅτε τρεσά τρεῖσαια λόγρια.
 Τίς μάχων κείνων μέλψατο δειτερῶς;
 Ἐχθροδὸν πολέμοις σπῆν μὲν νίκῃσιν ἐν ἄλλοις;
 Νῦν φαίνω· αὐτοῖς κρείσσονες Ἡμίθοι.
 Κεῖν ὀμιοτάτω Φλάκκω σπῆν ἦσιν αἰοιδῶ,
 Νῦν πια κ' Φλάκκω ἦσιν ἀρείοτατω.

Ἡ πτε.

A.

Η^ππερὶ μᾶσι φέρη παχέας δι' ἡέρω^α αἰετ^α,
 Ἡρώων, Φήμη, ἀγγελ^α ἀνδρῶν.
 Η^π κρατερῇ φιλείς ἀνδρῶσι, πεποιθὸς ἀλκῇ,
 Αἰετ^α εὐκλείω ἀθανάτῳ δίδραμ^α.
 Εὐκιδάδω Βενετῶν βυκόνῃ νυκ^τ κλειέμεν αἰκλῷ,
 Ἀλκῷ θηητῇ κισσαμβρόνιο σφίγῃ.
 Πῶς, δόλω καὶ βίῃ, συζῶν ἔλον ἄστα Τέρκων,
 Πῶς ἐχθροὺς μάχαις κρείσσονες εἰναλίαις.
 Εὐδοίῃ κέαρ, ἧ Βενετὸς νίκησεν ἄρειον,
 Η^π Βενετὸν κλεῖε κρείσσον ὁ Φραγκιάδης.
 Ἀ^π καὶ ἐν δοιῇ πέλεται, ὅτι ἀξίος ἐστίν,
 Ω^τ Φήμη, σφίτερης ἀμφοτέρ^α βυκόνης.

M. Σ Δ Α Δ Ο Σ,

I.

Pannonii Regina soli, dos inclita Phœbi,
 Regibus hospitium Buda domusque suis,
 Tandem Threicio jam nunc extorta Tyranno
 Rōmanas Aquilas, & sua signa, videt:
 Illustres Aquilas, Illustria signa; nec ultra
 Sustinet Odrysii barbara vincla jugi.
 Accedit magno, Victor Leopolde, triumpho
 Muneris Aonii, quale mereris, opus:
 Quod tibi lauriferi lectum de vertice Pindi
 Obtulit Hollanda Musa Latina manu.
 Par fuit illa suis felix audaciā coepris;
 Inferior lauris sit licet usque tuis.

2.

QUA tibi pro meritis, Rex o fortissime Regum,
 Cingit honoratum laurea digna caput?
 Unde lyra carmen paribus percurrere plectris,
 Atque Amphionias unde animare fides?
 Arescunt fragiles ad Samnata fulmina lauri,
 Et minor est rifulis omnis Apollo tuis.

Pro

Pro Daphne stérili, pro vano frondis honore,
 Ambiat Heroas Thracia Luna comas.
 Commodet ipsa novas Vati Victória pennas,
 Carmina materiæ condat ut æqua suæ.

3.

A Mula Dircæo sublima carmina plectro
 Pindarus Elysiis vidit ab usque choris.
 Vidit, & Ausoniæ miratus fulmina Suadæ
 Sic ait, Heroâ promptus ad arma Lyrâ:
 Francius haud aliò me reddere debuit ore;
 Haud alio Cæsar debuit ore cani.

4.

A Udiit attonitus strato pater Hadria ponto
 Quæ canis, Orpheo pectine digna cani.
 Audierunt vitreis Veneræ Neræides antris,
 Atque avida grandes aure bibere modos.
 Jamque tuos cantus toto sonat æquore Triton,
 Et Morosina fixa tropæa manu.
 Palluit Odrysiæ Phœbe tutela Tiaræ,
 Obducta lacerum nube adoperta caput.
 Thessaliæ illa malum domitæ plus horruit omeri;
 Quam si Thessalico carmine tacta foret.

JANVS BROVKHVSIVS.

FRANCI, deliciæ uovem Sororum;
 Parnassi decus, & decus tuorum;
 Condīs Pectore qui tuo lepores,
 Pleno gutture qui bibis liquores,
 Quis Permissidos incolæ beantur;
 Te finxit manibus suis Apollo;
 Te finxit digitis suisque Suada.
 Seu sumis Citharam, redire Flaccum
 Clamant unde negant redire quemquam.

Sive

Sive inflare tubam Maronianam
 Inceptas, Maro creditur Camznam
 Adduxisse suam tuas in ædes.
 Seu cum per genus ire Tullianum
 Luber, quam bene Tullius videris!
 Si cantas Cypridis jocos, amores,
 Pellectus fidibus tuis Cupido
 Tecum Psallere gessit & jocari.
 Si Mavortia bella tu celêbras,
 Quam te grandiloquum Minerva reddit!
 Non tam Cæsareâ domatur irâ,
 Non tam Pannonicis perit catervis
 Atrox Bistonii furor Tyranni,
 Franci, carmine quàm tuo parenni.
 Hic longam sibi gloriam paravit
 Cæsar, multiplices âgens triumphos:
 Hic Rex Sarmaticæ superbus ora:
 Hic tu perpetuam tibi coronam,
 Franci, carminibus tuis parasti:
 Heroes igitur tuâ excitando
 Musâ, Pergito literas beare,
 Et nos reddere, si pote est, Poëtas.

J. GRAVEROLIUS.

Propter devictam Romano à Cæsare Budam;
 Et toties fusos trina per arma Getas;
 Ignibus & plausu totus cum perstrepat orbis;
 Hollandos ideo conticuisse reor:
 Ut, cum sopitis requierint gaudia flammis;
 Intonet Heroum Francius arma Virum.

DAVID à BERGE.

